

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

_____ О. Арєф'єва
“ _____ ” _____ 2021 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Економічна оцінка результатів господарської діяльності транспортного підприємства»

Виконавець: Коваленко Роман В'ячеславович

Керівник: к.е.н., доцент Тофанчук Анатолій Тимофійович

Нормоконтролер: к.е.н., доцент Полоус О.В.

КИЇВ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач випускової кафедри
_____ О. Ареш'єва
« ____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання випускної роботи
Коваленко Роман В'ячеславович

1. Тема роботи «Економічна оцінка результатів господарської діяльності транспортного підприємства» затверджена наказом ректора від 02.04.2021 р. № 544/ст.
2. Термін виконання роботи: з 17.05.2021 р. по 20.06.2021 р.
3. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: Вступ. Теоретичні основи визначення результативності діяльності підприємства. Аналіз фінансово-економічних результатів діяльності транспортного підприємства. Висновки. Список використаних джерел.
5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: класифікація видів ефективності; система показників оцінювання ефективності діяльності підприємства; аналіз руху трудових ресурсів ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз ефективності використання персоналу ТОВ «Перша логістична компанія»; показники основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз показників використання основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз ефективності використання оборотних засобів ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз структури витрат ТОВ «Перша логістична компанія» за елементами; аналіз витрат на 1 грн. продукції ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз структури прибутку ТОВ «Перша логістична компанія»; аналіз рентабельності ТОВ «Перша логістична компанія»; схема формування і розподілу прибутку підприємства; концепція управління формування прибутком ТОВ «Перша логістична компанія».

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	17.05.2021	
2.	Дослідити теоретичні основи визначення результативності діяльності підприємства	18.05.2021-23.05.2021	
3.	Провести аналіз фінансово-економічних результатів діяльності транспортного підприємства	24.05.2021-30.05.2021	
4.	Написання вступу та висновків	31.05.2021-03.06.2021	
5.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	04.06.2021-06.06.2021	
6.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедру	07.06.2021-10.06.2021	

7. Дата видачі завдання: 17.05.2021 р.

Керівник випускної роботи _____ Тофанчук А.Т.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Коваленко Р.В.
(підпис випускника) (П.І.Б.)

АНОТАЦІЯ

Пояснювальна записка до випускної роботи «Економічна оцінка результатів господарської діяльності транспортного підприємства»: 84 с., 7 рис., 19 табл., 34 використаних джерела, 2 додатки.

РЕЗУЛЬТАТ, ПРИБУТОК, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, АНАЛІЗ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ДІЯЛЬНІСТЬ, ПІДПРИЄМСТВО.

Об'єкт дослідження – діяльність ТОВ «Перша логістична компанія», предмет дослідження – сукупність теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо підвищення результативності виробничо-господарської діяльності підприємства.

Метою випускної роботи є дослідження теоретичних аспектів результативності, аналіз фінансово-економічних результатів діяльності автотранспортного підприємства, розробка та обґрунтування рекомендацій щодо підвищення результативності діяльності підприємства.

Методи дослідження – теоретичного узагальнення, порівняльного, економічного, статистичного та графічного аналізу.

Значущість виконаної роботи та висновків полягає в тому, що економічна оцінка результатів господарської діяльності транспортного підприємства забезпечує успішне функціонування, фінансову стабільність і розвиток підприємства, збільшення доходів і фінансових результатів підприємства.

Рекомендації щодо використання результатів - теоретичні положення й методичні та практичні рекомендації щодо оцінки результатів господарської діяльності транспортних підприємств можуть бути використані на вітчизняних автотранспортних підприємствах.

Прогнозні припущення про розвиток об'єкту і предмету дослідження – використання запропонованої методики оцінки результатів господарської діяльності транспортних підприємств та запропонованих заходів з планування та підвищення прибутковості призведе до підвищення результативності господарської діяльності ТОВ «Перша логістична компанія» в майбутньому.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Економічний зміст та значення результативності діяльності підприємства.....	9
1.2. Класифікація видів ефективності.....	16
1.3. Система показників оцінювання ефективності діяльності підприємств...	23
1.4. Чинники зростання результативності діяльності підприємства.....	33
Висновок до першого розділу.....	38
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА	39
2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Перша логістична компанія»	39
2.2. Аналіз ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «Перша логістична компанія».....	44
2.3. Оцінка результатів господарської діяльності ТОВ «Перша логістична компанія».....	57
2.4. Визначення основних напрямів підвищення результативності виробничо-господарської діяльності автотранспортного підприємства...	61
Висновок до другого розділу.....	74
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Широкого розповсюдження і вивчення в економічній теорії та практиці управління підприємствами одержало визначення ефективності діяльності підприємств. Розуміння ефективності – є однією з основних проблем науки управління діяльністю суб'єктів господарювання, дослідження якої спрямовані на пошук методів її обґрунтованого оцінювання.

Підвищення ефективності господарсько-фінансової діяльності є першочерговим практичним завданням для кожного підприємства, водночас, це питання залишається проблемним для економічної науки.

В центрі уваги перебувають проблеми ефективності виробництва, ефективності функціонування підприємств і соціально-економічних систем на всіх рівнях ієрархії. Серед них значне місце належить проблемі оцінювання ефективності ресурсного забезпечення діяльності підприємств, що значною мірою визначає особливості формування тактики та стратегії їх розвитку.

Теоретичні підходи до визначення ефективності діяльності підприємств розглянуті основоположниками теорії управління Д. Ріккардо, П. Друккером, К.Р. Макконеллом та С.Л. Брю, Н. Хейне, Г. Саймоном. У зв'язку зі зростаючим значенням оцінювання ефективності ресурсного забезпечення діяльності підприємств розширюються наукові дослідження в сфері створення теоретичних і методичних основ у роботах сучасних зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів Р. Гранта, Г. Хамела, К.К. Прохалада, О.Г. Мендрула, О.І. Олексюка, Н.В. Ревуцької, Г.О. Швиданенко.

Значний внесок у вирішення проблеми підвищення економічної ефективності підприємства зроблено українськими, російськими та зарубіжними вченими, такими як О. Амоша, І. Ансофф, С. Аптекарь, М. Веселов, І. Багрова, І. Булеєв, І. Владимірова, О. Галушко, В. Геєць, С. Довбня, Ю. Долгоруков, В. Дубровський, І. Кретов, К. Ковальчук, Ф. Котлер, В. Ландик, М. Мескон, О. Орлов, В. Панков, Й. Петрович, В. Подсолонко, С. Покропивний, У. Руделіус, О. Савчук, Г. Семенов, Г. Скудар, В. Федоровський, М. Чумаченко.

Питання формування ринку автотранспортних послуг вважаються дуже актуальними на сьогоднішній

найбільш масова галузь, щодавно зайняла і міцно утримує головні позиції в транспортному комплексі країни. З цим видом транспорту ми зустрічаємося і маємо тісну взаємодію щодня, і, відповідно, бачимо його недоліки, промахи та перетворення.

Транспорт, поряд з іншими інфраструктурними галузями, забезпечує базові умови життєдіяльності суспільства, як важливий інструмент досягнення соціальних, економічних, зовнішньополітичних та інших цілей. Продукцією транспорту є тонни перевезених вантажів і величезна кількість перевезених пасажирів.

Перехід до ринкових відносин і поспішне акціонування і приватизація транспортних підприємств особливо болісно позначилося на автомобільному транспорті. Різко знизилися обсяги перевезень і збільшилася їхня собівартість. Тому актуальним є пошук шляхів підвищення ефективності діяльності автотранспортних підприємств.

Метою випускної роботи є теоретичне і практичне обґрунтування напрямів підвищення ефективності діяльності автотранспортного підприємства в ринкових умовах. Для досягнення зазначеної мети випускної роботи необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити економічну сутність та значення результативності;
- узагальнити класифікацію видів ефективності;
- визначити основні показники оцінювання ефективності діяльності підприємства;
- охарактеризувати чинники зростання результативності діяльності підприємства;
- розглянути загальну організаційно-економічну характеристику Товариства з обмеженою відповідальністю «Перша логістична компанія»;
- провести оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства;
- проаналізувати показники ефективності діяльності підприємства;

– розробити пропозиції основних напрямів підвищення результативності виробничо-господарської діяльності автотранспортного підприємства.

Об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Перша логістична компанія». Предметом дослідження є сукупність теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

В роботі використано такі основні методи дослідження: графічний – для наочної ілюстрації досліджуваних явищ, процесів і закономірностей; статистичних групувань та узагальнень, порівняння – при проведенні аналізу показників ефективності діяльності підприємства; класифікаційно-аналітичний метод – при класифікації чинників, що визначають підвищення ефективності діяльності підприємства.

Інформаційною базою дослідження стала: спеціальна література, монографії, наукові статті з проблем теорії та практики підвищення прибутковості підприємства, законодавчі акти та нормативні матеріали, бухгалтерська та фінансова звітність підприємства, а також ресурси Інтернету.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства, що можуть бути використані на вітчизняних транспортних підприємствах.

Випускна робота складається зі вступу, двох розділів (теоретичного і аналітико-рекомендаційного), висновків, списку використаних джерел з 34 найменувань, поданого на 3 сторінках. Основний текст випускної роботи викладено на 84 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 19 таблиць і 7 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст та значення результативності діяльності підприємства

Поглиблення інтеграції соціально-економічних систем окремих держав чи міждержавних об'єднань до єдиного економічного простору, зростання конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках, прискорення науково-технічного розвитку в усіх сферах суспільної діяльності та інші чинники зумовлюють необхідність розроблення та реалізації якісних, своєчасних, цілеорієнтованих і системних рішень у сфері управління бізнесом на рівні окремих суб'єктів господарювання. Господарська діяльність і розвиток промислових підприємств, некомерційних організацій чи інших торговельних, фінансових компаній має на меті отримання конкретних (здебільшого цільових) результатів. Отримані наслідки-результати господарської діяльності мають різну природу, проявляються не тільки у сфері окремих підприємств, але й на мезо-і макроекономічному рівнях, а також є каталізаторами подальших змін.

Процес виробництва на будь-якому підприємстві здійснюється за належної взаємодії визначальних його чинників: персоналу (робочої сили), засобів та предметів праці. Використовуючи наявні засоби виробництва, персонал підприємства виробляє суспільно корисну продукцію або надає виробничі й побутові послуги. Це означає, що, з одного боку, мають місце витрати живої та уречевленої праці, а з другого — результати виробництва [12, 34].

Під суттєвою ознакою поняття «ефективності діяльності підприємства» слід розуміти такі її риси, які відображають важливість, значущість цього терміна стосовно інших економічних понять і категорій, практичної

господарської діяльності. Правильне визначення поняття дає змогу розробити універсальну класифікацію видових проявів ефективності функціонування підприємств.

Традиційна та найживаніша у наукових дослідженнях економічна категорія «ефективність» не знайшла однозначного тлумачення у працях вітчизняних і закордонних учених. Сьогодні часто можна зустріти антиномічні судження щодо природи, ролі та значення категорії «ефективність» діяльності соціально-економічних систем різних рівнів. Так, одні дослідники віддають перевагу використанню терміна «результативність», інші — «продуктивність», виходячи з міркувань щодо штучного характеру категорії «ефективність». Незмінною з плином часу залишається іголовна причина-проблема цих наукових досліджень — отримання більших результатів (ефекту, обсягу продукції) при зменшенні чи незмінності витрат на їх досягнення.

Еволюцію наукових знань з проблематики ефективності господарської діяльності заведено поділяти на три основні фази [34]:

- перша фазавключає всі праці з проблеми (до появи робіт Паретто). Перший етап характеризується розвитком класичної економічної наукової думки, яка базується на впевненості, щоринкова економіка та приватна власність на засоби виробництвазавжди приводять до оптимуму ефективності;
- в межах другої фази вдалося поставити проблему управління економічними системами на наукову основу;
- третя фаза розвитку розпочинається приблизно з 40-х років ХХ ст. і продовжується сьогодні. Теоретики цього етапу намагалися уточнити та науково обґрунтувати умови максимальної ефективності.

Протягом тривалого періоду національна економіка підприємства базувалася на ресурсній ментальній матриці дослідження економічних процесів на рівні первинної ланки національної економіки, елементарного суб'єкта господарювання — підприємства, фірми, компанії. Невідповідність сучасним змінам самої природи економічних відносин призвела до наявності глибоких відмінностей на мікрорівні між теорією і практикою управління.

Поступово на перший план почала виходити маркетингова концепція формування господарської діяльності, що дало можливість запропонувати українському бізнесу більш-менш адаптовані із закордонного доробку моделі поведінки на ринку, способи розуміння ринкової ситуації тощо.

Недосконалість методик дослідження та складність видових проявів ефективності діяльності підприємства зумовлюють існування багатьох визначень цього поняття [34, 12, 11, 9]:

- ефективність діяльності підприємства — це комплексне відбиття кінцевих результатів використання засобів виробництва й робочої сили (працівників) за певний проміжок часу;

- ефективність (дієвість) діяльності підприємства — це ступінь досягнення системою поставлених перед нею цілей, ступінь завершення «потрібної» роботи;

- ефективність підприємства являє собою комплексну оцінку кінцевих результатів використання основних і оборотних засобів, трудових і фінансових ресурсів та нематеріальних активів за певний період часу;

- під ефективністю, як правило, розуміють продуктивність, яка визначається відношенням ефекту до витрат;

- економічна ефективність — це отримання певного результату на одиницю використаних ресурсів;

- економічна ефективність діяльності підприємства (productive efficiency) - використання мінімальної кількості ресурсів для виробництва певного обсягу продукції, виробництво цього обсягу продукції за мінімальних середніх загальних витрат;

- ефективність означає відсутність втрат, тобто настільки повне використання ресурсів, наскільки це можливо для задоволення потреб чи бажань людей.

Ефективність виробництва - це виробництво продукції чи послуги з найменшими витратами; це найефективніше використання ресурсів при виробництві різних товарів та послуг [30].

Сутнісну характеристику і вимірювання ефективності виробництва представлено на рис. 1.1.

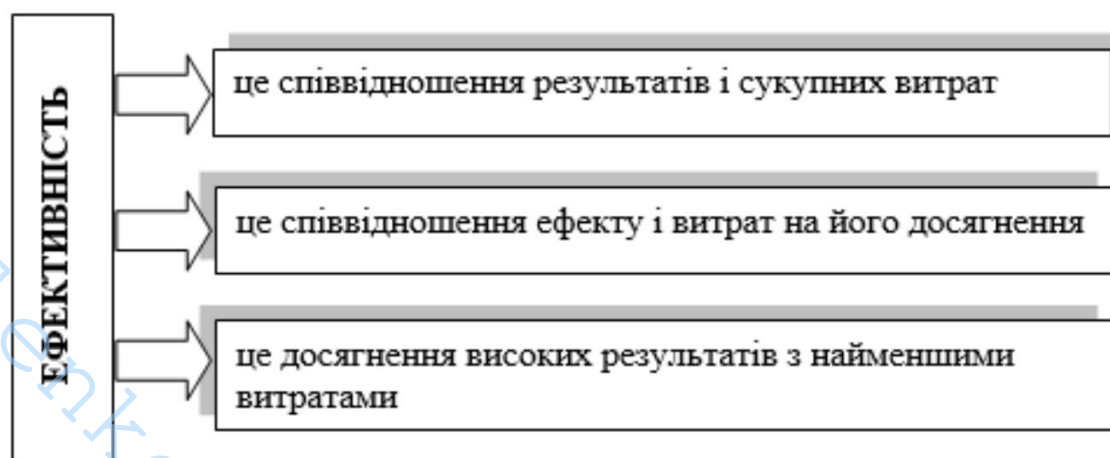

Рис. 1.1. Сутнісна характеристика ефективності [30]

Майже в усіх визначеннях науковці використовують поняття «результат», яке за своїм значенням характеризує цільовий наслідок певної дії. Як результат використовуються різноманітні економічні критерії: фінансові (прибуток, собівартість часу, трудомісткість тощо), майнові та інші.

У зарубіжній практиці як синонім терміна «ефективність господарювання» зазвичай застосовується термін «продуктивність системи виробництва та обслуговування», коли під продуктивністю розуміють ефективне використання ресурсів (праці, капіталу, землі, матеріалів, енергії, інформації) для виробництва різноманітних товарів і послуг.

В іноземній економічній літературі поряд з терміном «результат» досить часто вживаються як синоніми інші поняття: «effectiveness», «efficiency», «performance», «profitability», «productivity», «progressiveness», «timeliness», «intensity», «accomplishment», «ability».

Родовою ознакою ефективності (результативності) може бути необхідність досягнення мети виробничо-господарської діяльності підприємства (організації) з найменшими витратами суспільної праці або часу.

В остаточному підсумку змістове тлумачення ефективності (результативності) як економічної категорії визначається об'єктивно діючим законом економії робочого часу, що є основоположною субстанцією багатства й мірилом витрат, необхідних для його нагромадження та використання суспільством. Саме тому підвищення ефективності виробництва треба вважати конкретною формою прояву цього закону.

Слово «результат» має французьке походження й означає наслідок чогонебудь, кінцевий підсумок дії, цільовий наслідок діяльності в будь-якій сфері. Слід зазначити, що на відмінність між термінами «результативність» та «ефективність» указував також видатний економіст П. Друкер, який наголошував, що перший із них слід трактувати як «робити правильні речі», а другий — «робити речі правильно». По своїй суті результативність має цільову природу і належить до сфери оцінювання отриманих наслідків господарських рішень чи діяльності за певний період. У той же час ефективність традиційно частіше використовується для характеристики використання ресурсів у праці досягнення цілей організації.

Процес формування результатів та ефективності виробництва (продуктивності системи) наведено на рис. 1.2 [34].

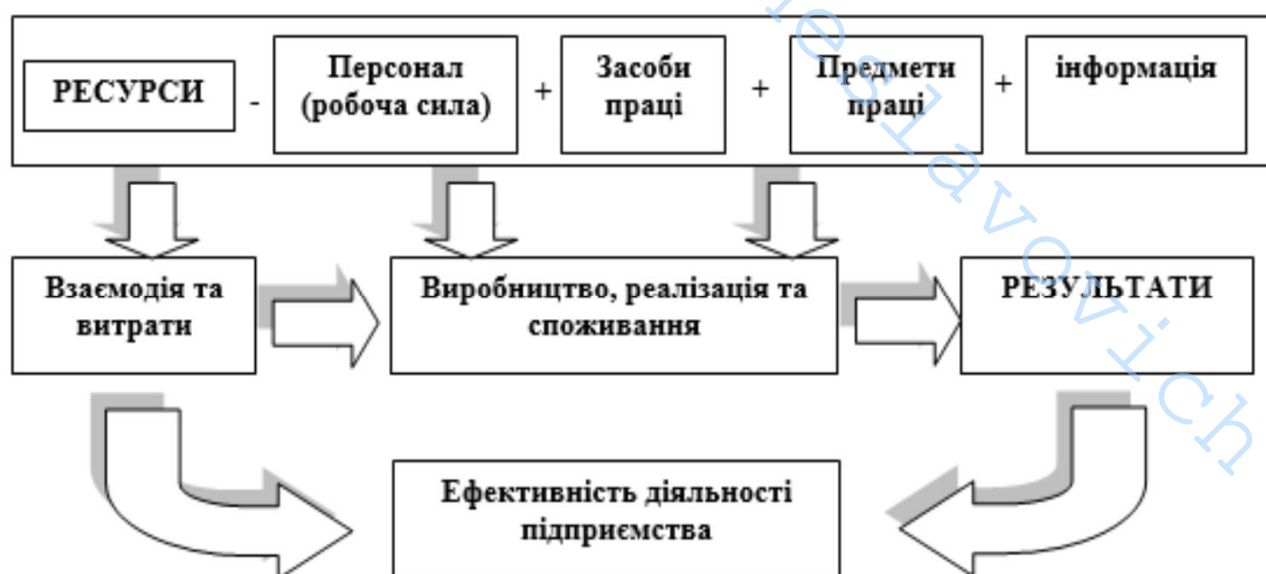

Рис. 1.2. Схема формування результатів та ефективності виробництва

Сутнісна характеристика ефективності виробництва (продуктивності системи) знаходить відображення в загальній методології її визначення, формалізований вигляд якої такий:

$$\text{Ефективність} = \frac{\text{Результати}}{\text{Ресурси(витрати)}} \quad (1.1)$$

Питання стосовно того, що вважати результатами виробництва, а що - витратами, які зумовили появу цих результатів, є дискусійним. Учені-економісти висунули чимало пропозицій стосовно вирішення цього питання. Але з усієї їх множини найбільш обґрунтовані точки зору можна об'єднати в межах таких трьох підходів [11]:

- 1) ресурсний, коли економічний результат зіставляється з економічною оцінкою виробничих ресурсів, які застосовуються під час виробництва;
- 2) витратний, коли економічний результат порівнюється з поточними витратами, які безпосередньо пов'язані з його досягненням;
- 3) ресурсно-витратний, що, як це видно з самої назви, являє собою певний компроміс між двома попередніми. Тобто до уваги береться як певна оцінка наявних ресурсів, так і оцінка поточних витрат. Проте застосування цього підходу має бути дуже зваженим і обережним, адже виникає проблема подвійного рахунку, а також значного впливу галузевих особливостей виробництв (фондомісткості, капіталомісткості, трудомісткості тощо).

Кожен із цих підходів має свої переваги та недоліки, і доцільність застосування того чи іншого з них визначається конкретними обставинами й поставленими завданнями.

Що стосується чисельника формули ефективності, то тут також можна виділити три найзагальніші підходи.

1. За результат береться валова вартість створеного за певний період продукту (наприклад, виготовлена або реалізована продукція за оптовими цінами).

2. Як результат беруть

застосуванні утворюється ціла множина показників рентабельності, коли прибуток зіставляється з собівартістю виробництва або з вартістю основних засобів, чи його капіталом тощо.

3. За результат береться сума прибутку та амортизації. Річ у тім, що з точки зору попереднього підходу підприємство, яке має від'ємну величину прибутку (що визначається за тією або іншою законодавчо визначеною методологією), автоматично є нерентабельним, а отже, й неефективним. Але для перехідних економік, у яких відбуваються інтенсивні трансформаційні процеси, на думку окремих економістів, ефективною може вважатися діяльність і такого підприємства, яке не може забезпечити повного відтворення своїх ресурсів, передусім основних засобів. Ідеться про те, що втрати суспільства в разі ліквідації такого підприємства будуть все ж більшими, ніж тоді, коли воно продовжуватиме діяльність до повного спрацювання своїх основних засобів [11].

Необхідно розрізнити рівні прояву ефективності в економічних системах:

- кінцевий результат процесу виробництва, діяльності підприємства на рівні організаційно відокремленої автономної ланки національної економіки;
- кінцевий результат роботи підприємства або іншої інтеграційної структури на рівні галузі, регіону чи економіки держави.

Перший відбиває матеріалізований результат процесу виробництва, що вимірюється обсягом продукції в натуральній і вартісній формах; другий включає не тільки кількість виготовленої продукції, а також її споживну додану вартість. Традиційно вважається, що кінцевим результатом процесу виробництва (виробничо-господарської діяльності підприємства) за певний період часу є чиста продукція, тобто новостворена вартість, а фінансовим результатом комерційної діяльності — прибуток (прибутковість) [Швид, Покр].

Теорія ефективності чітко розмежовує поняття ефекту і ефективності, розуміючи під першим результат заходу, а під другим — співвідношення ефекту і витрат, які його викликали.

Принциповий взаємозв'язок між вказаними двома поняттями може бути виражений різницею умовного економічного результату та повних капітальних вкладень і, залежно від рівня господарювання, може отримувати: 1) національний рівень; 2) рівень підприємства.

Якщо результати економічної діяльності перевищують витрати, то можна говорити про позитивний ефект, у протилежному випадку – про негативний ефект (збиток)[9].

1.2. Класифікація видів ефективності

Розкрити природу ефективності діяльності підприємства на різних рівнях можна за допомогою детальної класифікації її видових проявів, кожний з яких має певне практичне значення для системи господарювання (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація видів ефективності діяльності
за окремими ознаками

Класифікаційна ознака	Ефективність
1	2
За методом розрахунку	Абсолютна Порівняльна
За наслідками (одержаним результатом)	Економічна Соціальна
За рівнем об'єкта господарювання (місцем отримання)	На рівні економіки в цілому На рівні галузі На рівні об'єднання підприємств На рівні підприємства На рівні структурного підрозділу підприємства На рівні виробництва окремих видів продукції
За об'єктом оцінки	Окремого підприємства в цілому Окремих видів ресурсів Окремого виду продукції
Залежно від характеру здійснюваних витрат	Ефективність застосовуваних ресурсів Ефективність витрат (спожитих ресурсів)
За видами господарської діяльності	Ефективність виробничої діяльності Ефективність торговельної діяльності Ефективність банківської діяльності Ефективність страхової та інших видів діяльності
За ступенем збільшення ефекту	Первинна Мультиплікаційна

1	2
За місцем одержання ефекту	Локальна (комерційна) Народногосподарська
За рівнем оцінювання	Ефективність рівня суспільства Ефективність рівня суб'єкта господарювання
За умовами оцінювання	Реальна ефективність Розрахункова ефективність Умовна ефективність
За типом процесу	Ефективність виробничих процесів Ефективність управління Ефективність інвестиційної діяльності Ефективність інноваційної діяльності Ефективність маркетингової діяльності Ефективність фінансової діяльності та ін.
Залежно від матеріально-технічного наповнення	Ефективність використання основних фондів Ефективність використання оборотних фондів Ефективність використання нематеріальних активів Ефективність використання трудових ресурсів

Запропонована класифікація не є повною, а відображає тільки деякі аналітичні зрізи проблематики. Відповідні види ефективності виробництва (діяльності) виокремлюються переважно на підставі одержуваних ефектів (результатів) господарської діяльності підприємства (організації). Узв'язку з цим виникає необхідність навести сутнісно-змістову характеристику окремих видів ефективності.

Розглянемо основні ознаки класифікації ефективності та її види відповідно до цих ознак [5, 30, 11, 12,43].

1. За методом розрахунку розрізняють абсолютну та порівняльну ефективність.

Абсолютна ефективність характеризує загальну або питому (у розрахунку на одиницю витрат чи ресурсів) ефективність діяльності підприємства (організації) за певний проміжок часу.

Порівняльна ефективність відображає наслідки зіставлення можливих варіантів господарювання і вибору ліпшого з них; рівень порівняльної ефективності відбиває економічні та соціальні переваги вибраного варіанта

здійснення
варіантів [34].

Абсолютна й порівняльна ефективність доповнюють одна одну. Визначення економічно найбільш вигідного варіанта господарювання завжди базується на зіставленні аналітична оцінка здійснюється порівнянням запланованих, нормативних і фактично досягнутих показників, їхньої динаміки за певний період.

2. За наслідками отриманих результатів можна виділити економічну та соціальну ефективність.

Економічну ефективність відображають через різні вартісні показники, що характеризують проміжні та кінцеві результати виробництва на підприємстві чи в іншій інтеграційній виробничій структурі. До таких показників належать: обсяг товарної, чистої або реалізованої продукції; величина одержаного прибутку, рентабельність виробництва (виробів); економія тих чи тих видів ресурсів (матеріальних, трудових) або загальна економія від зниження собівартості продукції; продуктивність праці тощо.

Соціальна ефективність полягає у скороченні тривалості робочого тижня, збільшенні кількості нових робочих місць і рівня зайнятості людей, поліпшенні умов праці та побуту, стану довкілля, безпеки життя тощо. Соціальні наслідки виробництваможуть бути не лише позитивними, а й негативними (безробіття, посилення інфляції, погіршення екологічних показників) [34].

3. За рівнем об'єкта господарювання виділяють: ефективність економіки в цілому, ефективність галузі, об'єднання підприємств, підприємства, структурного підрозділу підприємства, ефективність виробництва окремих видів продукції.

4. За об'єктами оцінки розрізняють ефективність господарської діяльності підприємства, використання окремих видів ресурсів та ефективність виробництва окремого виду продукції.

Ефективність господарської діяльності визначається співвідношенням отриманих результатів, що відображають досягнення цілей розвитку підприємства і обсягів сукупних ресурсів, що застосовані та використані.

Ефективність використання окремих видів ресурсів – характеризується співвідношенням обсягу виробництва або прибутку з відповідним обсягом застосовуваних ресурсів.

Ефективність виробництва продукції – характеризується використанням мінімальної кількості ресурсів у виробництві цього обсягу продукції (надання послуг) [30].

5. За характером здійснюваних витрат розрізняють ефективність застосовуваних ресурсів та ефективність витрат (спожитих ресурсів).

До ефективності застосовуваних ресурсів відносять: ефективність виробничих засобів, ефективність трудових ресурсів, ефективність нематеріальних активів.

До ефективності витрат належать: ефективність капітальних вкладень, ефективність поточних витрат, ефективність сукупних витрат.

Як видно вже з першої та другої груп, поділ на ці групи зумовлений необхідністю дати відповідь на таке запитання: при визначенні ефективності отриманий ефект слід відносити до всієї сукупності ресурсів, застосовуваних на підприємстві, чи тільки до тієї їх частини, що безпосередньо бере участь у створенні цього ефекту. Аналіз аргументів прибічників того чи іншого варіанта відповіді на це запитання свідчить, що єдиної думки тут немає. А в конкретній ситуації у разі необхідності оцінювання ефективності діяльності підприємства слід застосовувати той варіант, котрий є більш адекватним економічному завданню, що вирішується. Тому право на існування мають показники ефективності обох зазначених груп.

6. За видами господарської діяльності виокремлюють: ефективність виробничої, торговельної, банківської, страхової та інших видів діяльності. Специфіка виду діяльності, безперечно, накладає певний відбиток на

методологію визначення ефективності діяльності конкретного підприємства чи його структурних підрозділів, що проявляється в специфіці навіть самих показників ефективності, які застосовуються для цього.

7. За ступенем збільшення ефекту виокремлюють первісну, мультиплікаційну та синергічну ефективність. Необхідність такого поділу видів ефективності викликана

може спостерігатися як одноразовий ефект, так і мультиплікаційний [11].

Первинна ефективність — це початковий одноразовий ефект, що його одержано внаслідок здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства (організації), запровадження прибуткових технічних, організаційних або економічних заходів.

Мова про мультиплікаційний ефект може йти тоді, коли початковий ефект повторюється й примножується на різних рівнях даного підприємства, а також поширюється на інші підприємства та організації. Первинна (початкова) ефективність майже завжди помножується завдяки багатоспрямованому та багаторазовому використанню названих заходів не лише на даному, а й на інших підприємствах, в інших сферах діяльності. Тоді можна казати про так звану мультиплікаційну ефективність, яка проявляється здебільшого в кількох специфічних формах — дифузійному й резонансному ефектах, а також ефектах «стартового вибуху», супровідних можливостей та акселерації.

Синергічна ефективність (від гр. *synergos* — діючий спільно) виражає такий комбінований вплив сукупності тих чи тих інновацій на фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання, коли загальний ефект перевищує суто арифметичну суму впливу на виробництво (діяльність) кожної інновації зокрема, тобто коли кожна інновація посилює вплив в усіх інших [12].

8. За місцем одержання ефекту розрізняють локальну і народногосподарську ефективність. Локальна (комерційна) ефективність визначає означає конкретний результат виробничо-господарської чи іншої діяльності підприємства, унаслідок дохід, прибуток).

Коли ж виробництво продукції на даному підприємстві потребує додаткових витрат ресурсів, але її споживання (використання) на іншому підприємстві зв'язане з меншими експлуатаційними витратами або іншими позитивними наслідками діяльності, то кажуть про народногосподарську ефективність, тобто сукупний ефект у сферах виробництва і споживання відповідних виробів (послуг) [34, 12].

9. За рівнем оцінювання ефективність може бути рівня суспільства та рівня суб'єкта підприємництва (господарювання). Необхідність поділу показників ефективності на ці дві групи зумовлена певною антагоністичністю інтересів суспільства та індивіда або їх інституційних аналогів — держави та підприємства. Як наслідок, має місце невідповідність між критеріями оцінювання ефективності тих чи інших явищ або заходів (наприклад, економічних законів, зокрема з питань оподаткування). Держава має свої критерії, а підприємства — свої, і вони часто істотно різняться. Так, оцінюючи економічний ефект діяльності підприємства, держава обчислює його валовий прибуток. Останній містить суму податків та інших обов'язкових платежів, що виплачуються з прибутку. Для підприємства ж ефект — це чистий прибуток, котрий залишається у його розпорядженні після сплати всіх обов'язкових платежів.

10. За умовами оцінювання виділяють реальну, розрахункову та умовну ефективність. Реальна ефективність — це фактичний рівень витрат та результатів за даними бухгалтерського обліку та звітності. Розрахункова — базується на проектних або планових показниках, отриманих розрахунковим шляхом. Умовна ефективність використовується для оцінювання роботи структурних підрозділів підприємства.

11. За типом процесу. Ця ознака дає змогу диференціювати підходи до оцінювання ефективності, ураховуючи специфіку окремих процесів, які відбуваються на підприємстві. З погляду цієї ознаки можна окремо розглядати ефективність виробничих процесів (з точки зору як організаційної, так і

технічної), ефективність управління, ефективність інвестиційної, інноваційної, маркетингової, фінансової діяльності та ін. [11].

Слід зазначити, що дослідження ефективності діяльності підприємств не можуть проводитися без вивчення самих ефектів[34]:

- первинний ефект — це початковий одноразовий ефект, щойого одержано внаслідок здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства (організації), запровадження прибуткових технічних, організаційних або економічних заходів;

- первинна (початкова) ефективність майже завжди примножується завдяки різноспрямованому та багаторазовому використанню названих заходів не лише на цьому, а й на інших підприємствах, в інших сферах діяльності. Тоді можна казати про такзваний мультиплікаційний ефект, що виявляється здебільшого в кількох специфічних формах — дифузійному й резонансному ефектах, а також ефектах «стартового вибуху», супровідних можливостей та акселерації;

- дифузійний ефект реалізується тоді, коли певне господарсько-управлінське рішення, нововведення технічного, організаційного, економічного чи соціального характеру поширюється на інші галузі, внаслідок чого відбувається його мультиплікація (наприклад, перед тим, як метод безперервного розливання рідкого металу знайшов широке застосування в чорній металургії, ним досить тривалий час користувалися на підприємствах кольорової металургії);

- резонансний ефект має місце тоді, коли якийсь нововведення в певній галузі активізує і стимулює розвиток інших явищ у виробничій сфері (наприклад, одержання синтетичного волокна високої якості уможливило виробництво нових видів тканини, авідтак — нових видів одягу тощо);

- ефект «стартового вибуху» — це своєрідна «ланцюгова реакція» в перспективі. Він можливий за умови, коли певний «стартовий вибух» стає початком наступного лавиноподібного збільшення ефекту в тій самій або в іншій галузі виробництва чи діяльності (переконливий приклад — застосування

економіко-математичних методів і моделей в управлінні, виробництві, різних галузях науки);

- у процесі створення будь-яких матеріальних цінностей з'являються супровідні ефекти (можливості) з певним цільовим результатом. Такі можливості виявляються у вигляді різних проміжних і побічних результатів (ефектів), використання виробничих і побутових відходів тощо;

- у будь-якій діяльності має місце також ефект акселерації (від лат. *asseirego* — прискорюю), який означає прискорення темпів поширення і застосування якогось конкретного позитивного результату;

- синергічний ефект (від гр. *synergis* — діючий спільно) виражає такий комбінований вплив сукупності тих чи тих інновацій на фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання, коли загальний ефект перевищує суто арифметичну суму впливу на виробництво (діяльність) кожної інновації зокрема, тобто коли кожна інновація посилює вплив усіх інших.

Межі між окремими формами мультиплікаційної ефективності є досить умовними, рухливими та відносними. Діалектичний взаємозв'язок цих форм полягає в тому, що всі вони разом формують загальний інтегрований ефект від практичної реалізації того чи того управлінського рішення.

1.3. Система показників оцінювання ефективності діяльності підприємства

В межах теорії оцінки ефективності діяльності підприємств. Оцінка ефективності повинна враховувати різні аспекти діяльності підприємства.

При формуванні системи показників ефективності виробництва, виробничо-господарської і комерційної діяльності підприємства бажано дотримуватися певних принципів. До них належать:

а) забезпечення взаємозв'язку критерію і системи конкретних показників ефективності виробництв;

б) відображення ефективності використання усіх видів застосовуваних у виробництві ресурсів;

в) важливість застосування показників ефективності в управлінні різними ланками виробництва на підприємстві;

г) виконання найбільш важливими показниками стимулюючої функції у процесі використання наявних резервів зростання ефективності виробництва, того чи іншого виду діяльності підприємств [34, 12, 14].

Існують такі теоретичні підходи до оцінювання ефективності діяльності підприємств: витратний, результативний, порівняльний (цільовий) і експертний. На цій основі виділяють три групи показників ефективності:

- вхідні показники — реалізують витратний підхід до оцінювання, яким передбачається використовувати вхідні характеристики функціонування підприємств як мірило ефективності їхньої діяльності (прикладом таких критеріїв оцінювання можуть служити показники економічності, витрат матеріалів на одиницю продукції тощо);

- вихідні показники — використовуються за результативного підходу до оцінювання функціонування підприємств, особливістю якого є розгляд вихідних (кінцевих) характеристик як мірила ефективності їхньої діяльності (прикладом таких критеріїв оцінювання є показники рентабельності);

- процесні показники — є базовими за порівняльного підходу до оцінювання функціонування підприємств. З цього підходу використовують цільові (структурні, функціональні, якісні) характеристики як мірило ефективності їхньої діяльності (прикладом таких критеріїв є показники збалансованості чи оптимальності) [34].

Доцільно об'єднати усі методи визначення ефективності діяльності підприємства в такі групи:

- Методи трудового оцінювання ефективності — базуються на визначенні трудових еквівалентів усіх видів витрат компанії на підготовку, виробництво та збут продукції. Концептуальною засадою такого типу методик є теорія відносної замінності економічних ресурсів.

- Методи фінансового оцінювання ефективності— ґрунтуються на використанні як вимірників ефективності діяльності компанії окремих фінансових показників (платоспроможності, ділової активності, фінансової стійкості тощо). Основою такого типу досліджень є теза щодо відображення усіх аспектів діяльності компанії у її фінансових результатах, структурі капіталу тощо.

-Методи стратегічного оцінювання ефективності— основний акцент робиться на досягненні стратегічних цільових орієнтирів розвитку чи сприяння кожній конкретній операції досягненню стратегічних цілей компанії. Найповніше реалізується ця група методів у підходах стратегічного аналізу, що зумовлено необхідністю узгодження кількох ключових факторів ефективності з позицій спрямованості на стратегічні результати компанії.

- Методи статистичного оцінювання ефективності — відображають технічний підхід до визначення ефективності на основі використання традиційних статистичних і математичних процедур до аналізу будь-яких економічних показників чипроцесів.

- Методи витратного оцінювання ефективності— головними показниками ефективності є абсолютна величина та структура витрат за будь-яким напрямом діяльності компанії. Найбільшого поширення вони набули у методиках управління витратами і обґрунтуванні інвестиційних проектів.

- Методи неекономічного оцінювання ефективності — як ключові критерії використовуються характеристики подвійної природи (екологічність виробництва, соціалізація економічних процесів тощо).

У системі показників ефективності виробництва можна виділити такі групи показників [14, 12, 11]:

- а) ефективності використання основних засобів;
- б) ефективності використання оборотних засобів;
- в) ефективності використання праці (трудових ресурсів);
- г) ефективності капітальних вкладень (виробничих інвестицій);
- д) узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства.

Що стосується перших чотирьох груп показників, то їх зміст детальнорозкривається у темах, присвячених вивченню відповідних видів ресурсів.

Узагальнюючий, кінцевий результат роботи підприємства оцінюється рівнем ефективності його господарської діяльності: загальним обсягом одержаного прибутку та в розрахунку на одиницю ресурсів.

Прибуток та відносний показник прибутку — рентабельність є основними показниками ефективності роботи підприємства, які характеризують інтенсивність господарювання.

Життєдіяльність підприємства багато в чому залежить саме від того, якою мірою забезпечена фінансова віддача ресурсів та наскільки досягається рівень прибутковості в процесі формування витрат. Співвідносити витрати і доходи — головне завдання кожного учасника господарської діяльності.

Водночас абсолютна сума прибутку не характеризує рівня ефективності господарської діяльності. Щоб зробити висновок про рівень ефективності господарювання, отриманий прибуток необхідно порівняти з понесеними витратами або активами, які забезпечують підприємницьку діяльність, тобто визначити рентабельність.

Рентабельність має кілька модифікованих форм залежно від того, які саме прибуток і ресурси (витрати) використовують у розрахунках.

Передусім розрізняють рентабельність інвестованих ресурсів (капіталу), рентабельність продукції і рентабельність господарської діяльності.

Рентабельність інвестованих ресурсів (капіталу) обчислюється в кількох модифікаціях: рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність акціонерного капіталу.

Рентабельність активів ($R_{\text{акт}}$) характеризує ефективність використання всього наявного майна підприємства та обчислюється за формулами:

$$R_{\text{акт}} = \frac{\Pi_3}{C_A} \times 100 \%, \quad (1.2)$$

$$P_{\text{акт}} = \Pi_{\text{ч}} / C_{\text{А}} \times 100 \%, \quad (1.3)$$

де Π_3 - загальний прибуток підприємства за рік, тис. грн;

$\Pi_{\text{ч}}$ - чистий прибуток підприємства за рік, тис. грн;

$C_{\text{А}}$ - середньорічна вартість активів, тис. грн.

Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{вк}}$) відображає ефективність використання активів, створених за рахунок власних коштів:

$$P_{\text{вк}} = \Pi_{\text{ч}} / K_{\text{в}} \times 100 \%, \quad (1.4)$$

де $K_{\text{в}}$ - власний капітал підприємства.

Рентабельність акціонерного капіталу ($P_{\text{ак}}$) свідчить про верхню межу дивідендів на акції та обчислюється так:

$$P_{\text{ак}} = \Pi_{\text{ч}} / K_{\text{ст}} \times 100 \%, \quad (1.5)$$

де $K_{\text{ст}}$ - статутний капітал (номінальна вартість проданих акцій).

Рентабельність продукції характеризує ефективність витрат на її виробництво і збут. Вона визначається за формулами:

$$P_{\text{пр}}^{\text{заг}} = \frac{\Pi_3}{BC + BA + BЗ} \times 100\%, \quad (1.6)$$

$$P_{\text{пр}}^{\text{заг}} = \frac{\Pi}{BB_3} \times 100\%, \quad (1.7)$$

де $P_{\text{пр}}^{\text{заг}}$ - загальна рентабельність продукції, %;

Π_3 - загальний прибуток підприємства за рік, тис. грн;

BC - виробнича собівартість продукції, тис. грн;

ВА - адміністративні витрати, тис. грн;

ВЗ - витрати на збут продукції, тис. грн;

ВВ_з- витрати на виробництво та збут продукції, тис. грн.

$$P_{np}^ч = \frac{\Pi^ч}{BC + BA + BЗ} \times 100\%, \quad (1.8)$$

$$P_{np}^ч = \frac{\Pi^ч}{BB_з} \times 100\%, \quad (1.9)$$

де D_{id}^+ - чиста рентабельність продукції, %;

П_ч - чистий прибуток підприємства за рік, тис. грн.

Рентабельність конкретного виду продукції розраховується за формулами:

$$P_i = V_i - (BC_i + BA_i + BЗ_i) / (BC_i + BA_i + BЗ_i) \times 100\%, \quad (1.10)$$

$$P_i = \Pi_{vi} / BC_i \times 100\%, \quad (1.11)$$

де P_i - рентабельність конкретного виду продукції, %;

V_i - виручка від реалізації i -го виду продукції, тис. грн;

BC_i - виробнича собівартість конкретного виду продукції, тис. грн;

BA_i - розподілені адміністративні витрати на певний вид продукції, тис. грн;

$BЗ_i$ - розподілені витрати на збут певного виду продукції, тис. грн;

Π_{vi} - валовий прибуток i -го виду продукції, тис. грн.

Рентабельність продажу продукції або обороту визначається за формулами:

$$P_{pn}^{zag} = \frac{\Pi_з}{РП} \times 100\%, \quad (1.12)$$

$$P_{pn}^c = \frac{Пч}{РП} \times 100\% , \quad (1.13)$$

де $P_{pn}^{заг}$ - загальна рентабельність від реалізації продукції, %;

P_{pn}^c - чиста рентабельність від реалізації продукції, %;

Пз- загальний прибуток підприємства від реалізації продукції, тис. грн;

РП - обсяг реалізованої продукції, тис. грн;

Пч - чистий прибуток підприємства від реалізації продукції, тис. грн.

Валова рентабельність основної діяльності:

$$P_v = P_v / C_{rp} \times 100\% , \quad (1.14)$$

де P_v - валовий прибуток, тис. грн;

C_{rp} - собівартість реалізованої продукції, тис. грн.

Рентабельність операційної діяльності:

$$P_{od} = P_{od} / O_v \times 100\% , \quad (1.15)$$

де P_{od} - прибуток від операційної діяльності, тис. грн;

O_v - операційні витрати, тис. грн.

Рентабельність звичайної діяльності:

$$P_{zd} = P_{zd} / O_v \times 100\% , \quad (1.16)$$

де P_{zd} - прибуток від звичайної діяльності, тис. грн;

O_v - операційні витрати, тис. грн.

Рентабельність господарської діяльності:

а) для загальної оцінки ефективності підприємницької діяльності:

$$P_{Гд} = П_{Гд} / ОВ \times 100\% , \quad (1.17)$$

де $P_{Гд}$ - прибуток від господарської діяльності, тис. грн;

ОВ - операційні витрати, тис. грн.

б) щодо оцінки ефективності підприємницької діяльності для власника:

$$P_{Гд} = ЧП / ОВ \times 100\% , \quad (1.18)$$

де ЧП - чистий прибуток від господарської діяльності, тис. грн;

ОВ - операційні витрати тис. грн.

Зміна рівня того чи іншого показника рентабельності залежить від зміни економічних та організаційно-технічних факторів виробництва реалізації продукції (робіт та послуг). Тому в процесі аналізу стану рентабельності підприємства необхідно чи зниження рівня рентабельності й розробити відповідні заходи підвищення ефективності діяльності підприємства.

Як уже зазначалось, крім рентабельності, як основного показника ефективності діяльності підприємства можна охарактеризувати за допомогою показників ефективності використання основних засобів (табл. 1.2), показників ефективності використання оборотних - (табл. 1.3), показників ефективності використання праці (трудова ресурсів) (табл. 1.4), показників ефективності використання капітальних вкладень (табл. 1.5).

Таблиця 1.2

Показники ефективності використання основних засобів

Назва	Визначення
1	2
Фондовіддача	Відношення вартості виготовленої продукції (за гуртовими цінами) за рік до середньорічної вартості основних фондів
Фондомісткість	Обернений до фондовіддачі
Рентабельність основних фондів	Відношення прибутку, одержаного за певний період, до середньої вартості основних фондів за той самий період

1	2
Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання	Відношення обсягу виготовленої продукції за певний періоду натуральних або вартісних показників до виробничої потужності обладнання у відповідних показниках
Коефіцієнт змінності обладнання	Відношення кількості відпрацьованих верстат-змін до кількості одиниці обладнання

Таблиця 1.3

Показники ефективності використання оборотних засобів

Назва	Визначення
Коефіцієнт оборотності	Відношення вартості виготовленої продукції (за гуртовими цінами) за певний період до середніх залишків оборотних засобів
Коефіцієнт завантаження	Обернений до коефіцієнта оборотності
Тривалість обороту	Відношення кількості днів у періоді до коефіцієнта оборотності за цей період
Рентабельність оборотних засобів	Відношення прибутку, одержаного за певний період, до середніх залишків оборотних засобів за той самий період

Таблиця 1.4

Показники ефективності використання праці (трудових ресурсів)

Назва	Визначення
Продуктивність праці	Відношення вартості або кількості виготовленої продукції до витрат живої праці, що відображається кількістю відпрацьованих людино-годин. Відображає кількість продукції, що виготовляється за одиницю робочого часу
Трудомісткість продукції	Обернений до продуктивності праці. Відображає витрати праці на виготовлення одиниці продукції
Фондоозброєність	Відношення середньої вартості основних засобів за певний період до середньооблікової чисельності працівників за той самий період
Зарплатомісткість продукції	Відношення фонду оплати праці до вартості виготовленої продукції за певний період

Таблиця 1.5

Показники ефективності використання капітальних вкладень

Назва	Визначення
1	2
Коефіцієнт ефективності Дакарських вкладень	Відношення щорічного приросту прибутку від здійснення Дакарських вкладень до суми капітальних вкладень
Термін окупності Дакарських вкладень	Обернений до коефіцієнта ефективності капітальних вкладень. Відображає кількість років, за яку сума прибутку перекриє суму капітальних вкладень

1	2
Зведені витрати	Дорівнює сумі поточних витрат на одиницю продукції за певним варіантом та добутку нормативного коефіцієнта ефективності та питомих (на одиницю продукції) Дакарьних вкладень за тим самим варіантом. Найкращим буде варіант з мінімальним значенням зведених витрат

Кожна з цих груп включає певну кількість конкретних абсолютних чи відносних показників, що характеризують загальну ефективність господарювання або ефективність використання

окремих видів ресурсів. Для всебічної оцінки рівня й динаміки абсолютної економічної ефективності виробництва, результатів виробничо-господарської та комерційної діяльності підприємства (організації) поряд із наведеними основними варто використовувати також і специфічні показники, що відбивають ступінь використання кадрового потенціалу, виробничих потужностей, устаткування, окремих видів матеріальних ресурсів тощо.

У наш час економічна ефективність виробництва оцінюється на основі даного критерію, що виражається в максимізації зростання національного доходу (чистої продукції) на одиницю праці. На рівні підприємства формою єдиного критерію ефективності його діяльності може слугувати максимізація прибутку. Ефективність виробництва знаходить конкретний кількісний вираз в взаємопов'язаній системі показників, що характеризують ефективність використання основних елементів виробничого процесу.

Слід зазначити, що рівень економічної ефективності залежить від багатьох взаємопов'язаних факторів. Для кожної галузі внаслідок її техніко-економічних особливостей характерні специфічні фактори ефективності.

Варто зазначити, що обов'язковість у використанні (урахуванні) зовнішніх чинників не є такою жорсткою, як по відношенню до внутрішніх чинників ефективності виробництва. Певне ігнорування підприємствами цієї вимоги може лише загальмувати темпи зростання ефективності [14].

1.4. Чинники зростання результативності діяльності підприємства

Конкурентне ринкове середовище вимагає від підприємства постійного вдосконалення. Для того щоб бути конкурентоспроможним, підприємство повинно мати конкурентні переваги. Основними шляхами їх отримання є такі:

- стати кращим самому через вживання заходів щодо удосконалення власної діяльності та підвищення її ефективності;
- безпосередньо послабити конкурентів;
- змінити ринкове середовище.

Оскільки реалізація останніх двох напрямків потребує значних зусиль, основним засобом отримання конкурентних переваг залишається підвищення ефективності власної діяльності[1,10].

Підприємство працює в певному економічному середовищі, яке впливає на його діяльність. Досконалість податкової та амортизаційної систем, кредитна і фінансова політика держави, стабільність і прогресивність норм чинного законодавства, рівень регулювання цін у національній економіці, система ліцензування - ці та інші, незалежні від підприємства, чинники безперечно впливають на ефективність його діяльності (рис. 1.3). Це зумовлює виділення серед чинників підвищення ефективності діяльності групи неконтрольованих підприємством чинників.

Використання ресурсних чинників дасть змогу підприємству розробити програму заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності за рахунок власних можливостей, у таких напрямках.

Напрямки підвищення ефективності використання основних засобів.

Інтенсивні напрямки підвищення ефективності використання основних засобів[5,8]:

- удосконалення структури основних засобів підприємства;
- технічне переозброєння підприємства;
- механізація й автоматизація виробництва;

- оптимізація структури виробничого обладнання (ліквідація проблемних місць);
- удосконалення технологічних процесів;
- ліквідації проблемних етапів у виробничому процесі;
- скорочення тривалості виробничого циклу;
- комплексне використання і покращання якості сировини;
- забезпечення максимального завантаження виробничої потужності підприємства тощо.

Рис. 1.3. Класифікація чинників підвищення результативності діяльності підприємства

Екстенсивні напрямки

засобів[10,21]:

- скорочення простоїв устаткування внаслідок підвищення якості ремонтного обслуговування, своєчасного забезпечення основного виробництва висококваліфікованим персоналом, сировиною, матеріалами, паливом, напівфабрикатами;
- підвищення коефіцієнта змінності роботи устаткування;
- зменшення кількості непрацюючого устаткування та ін.

Напрямки прискорення обертання оборотних коштів.

На етапі формування виробничих запасів[10,20]:

- створення оптимальних обсягів виробничих запасів;
- застосування при формуванні виробничих запасів принципу оптимального співвідношення ціни та якості;
- використання раціональних схем постачання матеріальних ресурсів.

У сфері виробництва:

- скорочення тривалості виробничого процесу;
- впровадження прогресивних ресурсозберігаючих технологій;
- зниження матеріало- і енергомісткості продукції;
- економне використання матеріальних ресурсів.
- модернізація виробничої інфраструктури підприємства;

У сфері обігу:

- удосконалення маркетингової діяльності підприємства;
- прискорення процесу реалізації готової продукції;
- стимулювання збуту продукції;
- удосконалення системи розрахунків за відвантажену продукцію;
- ефективне управління дебіторською заборгованістю.

Напрямки підвищення ефективності роботи персоналу[1,6]:

- формування оптимального складу персоналу;
- механізація й автоматизація виробництва;
- заміна діючих технічних засобів на прогресивніші;

- модернізація устаткування;
- впровадження прогресивних технологічних процесів;
- удосконалення управління та організації виробництва і праці;
- збільшення реального фонду робочого часу;
- моральне заохочення працівників;
- поліпшення системи підготовки і перепідготовки персоналу;
- удосконалення систем оплати праці;
- застосування системи участі робітників у прибутках.

Механізм забезпечення підвищення ефективності функціонування підприємства подано на рис. 1.4.

Рис. 1.4. Механізм реалізації шляхів підвищення результативності діяльності підприємств

Кожен із зазначених напрямків на ефективність діяльності підприємства впливає різною мірою. На кожному етапі діяльності підприємства менеджери мають звертатися до найбільш актуальних і суттєвих за результативністю з них. Лише вміле використання всієї системи перелічених чинників може забезпечити достатні темпи зростання ефективності виробництва (діяльності). При цьому обов'язковість урахування зовнішніх чинників не є такою жорсткою, як чинників внутрішніх [12].

При цьому досягнення високих результатів господарювання підприємств можливе завдяки виявленню та нейтралізації негативних факторів та стимулюванню дії позитивних, зокрема удосконалення організаційної структури, збалансування виробничого потенціалу, впровадження нових технологій. Реалізація внутрішніх і зовнішніх факторів підвищення ефективності діяльності підприємств забезпечить отримання не лише економічного ефекту, але й соціального та екологічного.

Висновок до першого розділу

Під суттєвою ознакою поняття «ефективності діяльності підприємства» слід розуміти такі її риси, які відображають важливість, значущість цього терміна стосовно інших економічних понять і категорій, практичної господарської діяльності. Правильне визначення поняття дає змогу розробити універсальну класифікацію видових проявів ефективності функціонування підприємств.

Ефективність виробництва - це виробництво продукції чи послуги з найменшими витратами; це найефективніше використання ресурсів при виробництві різних товарів та послуг

Узагальнюючий, кінцевий результат роботи підприємства оцінюється рівнем ефективності його господарської діяльності: загальним обсягом одержаного прибутку та в розрахунку на одиницю ресурсів.

Економічна ефективність виробництва оцінюється на основі даного критерію, що виражається в максимізації зростання національного доходу (чистої продукції) на одиницю праці. На рівні підприємства формою єдиного критерію ефективності його діяльності може слугувати максимізація прибутку. Ефективність виробництва знаходить конкретний кількісний вираз в взаємопов'язаній системі показників, що характеризують ефективність використання основних елементів виробничого процесу.

Слід зазначити, що рівень економічної ефективності залежить від багатьох взаємопов'язаних факторів. Для кожної галузі внаслідок її техніко-економічних особливостей характерні специфічні фактори ефективності.

Варто зазначити, що обов'язковість у використанні (урахуванні) зовнішніх чинників не є такою жорсткою, як по відношенню до внутрішніх чинників ефективності виробництва. Певне ігнорування підприємствами цієї вимоги може лише загальмувати темпи зростання ефективності

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Перша логістична компанія»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Перша логістична компанія» – це один з лідерів в сфері перевезення зернових в Україні залізничним транспортом. Компанія має власний рухомий склад і надає повний комплекс послуг у сфері залізничних перевезень Україною, країнами СНД, Балтії, Західної Європи та Азії.

Заснування компанії припало на 2011 рік. В цей час відбулося створення мережі представництв та пошук партнерів, відкрито представництва у Київській, Черкаській, Вінницькій, Чернігівській, Сумській, Миколаївській, Полтавській, Дніпропетровській, Кіровоградській, Хмельницькій та Рівненській областях.

У 2012 році зростають потужності компанії. Створюється власний диспетчерський центр для цілодобового відстежування пересування рухомого складу та координації його руху.

У 2018 році підприємство увійшло до складу Української аграрної конфедерації.

У 2019 році ТОВ «Перша логістична компанія» стає членом в Американській торговій палаті України. Відбувається підписання низки довготривалих контрактів з провідними українськими зернотрейдерами. За рік перевезено більше 1,5 млн. тонн зернових.

В 2020 році впровадження експортно орієнтованої системи гарантій безпеки GTAS. Нарощування експортного потенціалу. Доля ринку залізничних

перевезень ТОВ «Перша логістична компанія» складає 10%. Спонсорство та партнерство XII міжнародної конференції “Зерно Причорномор’я”.

Активні вантажні перевезення в країни СНД, Балтії, Західної Європи та Азії. Участь у міжнародній конференції Grain & Maritime Days у 2019 році.

У 2020 році ТОВ «Перша логістична компанія» є одним із лідерів серед перевізників зернових вантажів залізничним транспортом. Компанія заключає низку контрактів з українськими виробниками на виробництво нових вантажних вагонів.

Основна стратегія ТОВ «Перша логістична компанія» на 2019 рік - збільшення власного рухомого складу, нарощування обсягів перевезень, надання якісних транспортно-експедиторських послуг.

Сьогодні ТОВ «Перша логістична компанія» працює з майже двома сотнями господарств. Загальний обсяг перевезень становить понад 30 млн тонн.

Компанія працює з провідними міжнародними трейдерами як: ADM, Bunge, CHS, Louis Dreyfus, Glencore, Cargill та багато інших.

ТОВ «Перша логістична компанія» глибоко спеціалізується на перевезенні зернових та олійних: ячменю, рапсу, пшениці, сої, кукурудзи та інших культур з усіх регіонів України.

Перевезення здійснюються власними вагонами парку ТОВ «Перша логістична компанія» та вагонами Центру Транспортної Логістики ПАТ «Укрзалізниця».

Компанія має мережу представництв у всіх областях України та несе повну відповідальність за всі логістичні операції, що здійснюються спеціалістами ТОВ «Перша логістична компанія».

ТОВ «Перша логістична компанія» входить до ТОП-3 перевізників зернових культур залізничним транспортом в Україні. Крім цього, транспортує інші види вантажів залізничним транспортом на внутрішньому ринку України, а також у режимах експорту, імпорту, транзиту через сухопутні прикордонні переходи та морські порти.

ТОВ «Перша логістична компанія» має угоди з ВОХР (воєнізована охорона ПАТ «Укрзалізниця»), а також із приватними охоронними підприємствами, що дає можливість забезпечити цілісність вантажу протягом усього шляху транспортування.

Послуги, що надає ТОВ «Перша логістична компанія»:

1. Перевезення зернових та олійних культур.

Комплексні рішення, оптимальні тарифні ставки та великий парк власних та орендованих вагонів.

2. Оперування власним рухомим складом клієнта.

Забезпечення контролю всіх етапів переміщення та експлуатації рухомого складу клієнта. Проведення вчасних ремонтів, підвищення коефіцієнту обертання рухомого складу.

3. Відправки на експорт.

Повний комплекс послуг митного представника: декларування та оформлення необхідної документації для безвідмовного та беззбиткового експортування вантажу.

4. Перевезення насипних вантажів.

Надання відкритих і закритих вагонів, оформлення всієї необхідної документації, завантаження та вивантаження, сертифікація та інші додаткові послуги.

5. Перевезення наливних вантажів.

Повний пакет послуг з перевезення продукції харчової, нафтової та хімічної промисловості. Ліцензія на перевезення небезпечних речовин.

6. Перевалка.

Включає широкий спектр послуг з організації зберігання, охорони та перевалки з одного виду транспорту на інший.

7. Комплектація, оформлення та супровід тарних і тарноштучних вантажів.

Комплексні послуги з комплектації, оформлення та супроводу негабаритних вантажів для перевезення по території України та експорту.

8. Організація переадресації вагонів.

Повний документальний супровід та швидка переадресація вагонів у разі зміни особи отримувача, місця прибуття та форс-мажорних обставин.

9. Експедиторські послуги та транзит.

Проведення експертизи, страхування та охорона вантажу, розробка оптимального маршруту, перевезення та інші послуги експедирування та транзиту територією України під ключ.

ТОВ «Перша логістична компанія» надає також інші види обслуговування:

- експортно-імпортні перевезення з оформленням повного пакета супровідних документів;
- транспортування наливних, насипних, тарних, негабаритних та інших вантажів, включаючи небезпечні;
- перевалкові роботи;
- транзитне проходження;
- експедирування;
- переадресування.

Для забезпечення цілісності вагони опечатуються і супроводжуються працівниками воєнізованої охорони. Проводиться страхування особливо цінних відправлень. Розробляються оптимальні логістичні маршрути, мета яких - скорочення термінів доставляння. Затримки в шляху відстежуються власним диспетчерським пунктом. Причини оперативно усуваються.

Для транспортування всіх типів вантажів ТОВ «Перша логістична компанія» у своєму розпорядженні має достатню кількість власних та орендованих вагонів різних модифікацій. Вибір різновиду і розрахунок кількості здійснюється відповідно до потреб замовника. Перевезення зернових і олійних культур — напрямок, що знаходиться під нашим пильним оком.

Вантажоперевезення здійснюються як всередині країни, так і застосовуються для транспортування експортних / імпортних товарів на

території європейських, прибалтійських, азіатських країн і держав, що входять в СНД. У перелік таких послугт входить:

- завантаження розвантаження;
- переміщення від пункту відправлення до точки отримання;
- митне очищення;
- перевалка;
- опечатування і забезпечення безпеки;
- експедирування.

ТОВ «Перша логістична компанія» надає необхідну кількість хоперів-зерновозів навіть у разі дефіциту вагонів у парку ПАТ «Укрзалізниця», оскільки компанія володіє власним рухомим складом. Повний комплекс послуг перевезення зернових та олійних агрокультур включає:

- навантажувально-розвантажувальні роботи
- відбір і передачу проб зерна для проведення досліджень
- отримання необхідних сертифікатів і висновків
- митне оформлення (експорт/імпорт)
- оформлення залізничних перевізних документів
- страхування вантажу
- організацію приватної воєнізованої охорони вантажу
- постійне відстеження пересування вантажу, моніторинг затримок та ліквідацію їх причин

Обраний слоган «Перша серед кращих» абсолютно точно відображає наявні успіхи та є мотивацією для досягнення нових цілей. Згуртований колектив, що нараховує понад 100 кваліфікованих співробітників, працює на єдиний результат: надати замовнику максимально вигідні умови.

На постійній основі з ТОВ «Перша логістична компанія» співпрацює близько 200 партнерів. Для зручності й підвищення ефективності зворотного зв'язку в кожній області відкриті представництва.

2.2. Аналіз ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «Перша логістична компанія»

Метою аналізу є якісна оцінка персоналу ТОВ «Перша логістична компанія», рівня ефективності їх використання, виявлення внутрішньовиробничих можливостей підвищення продуктивності праці.

У міру прискорення науково-технічного прогресу сутність трудових ресурсів посилюються. Виробництво з його значною фондоозброєністю надає в розпорядження кожного працівника оновлені, складні типи машин і механізмів, а також все збільшується обсяг матеріальних цінностей, посилюючи відповідальність за їх раціональне використання.

Високий кваліфікаційний рівень сучасних працівників, збільшення остаточних результатів їхньої праці підвищують ціну кожного забракованого виробу та втраченої хвилини, вимагають нового підходу щодо аналізу ефективності використання робочого часу, виявлення внутрішніх резервів зростання продуктивності праці.

Від ефективності використання трудових ресурсів у процесі виробництва багато в чому залежать показники обсягу виробництва продукції, її витрати, якість. Тому аналіз використання трудових ресурсів являється важливим розділом системи комплексного економічного аналізу роботи підприємства.

За допомогою аналізу чисельності персоналу організації визначається забезпеченість його трудовими ресурсами.

Аналіз чисельності працівників підприємства доцільно розглядати за допомогою табл. 2.1.

З даних табл. 2.1, видно, загальна чисельність персоналу у період 2018-2020 років зростала. На початок 2019 року порівняно з 2018 роком чисельність штатного працівників збільшилась на 3,6%, а у 2020 році порівно з 2019 роком на 4,04%. На кінець 2019 року порівняно з 2018 роком збільшилась на 4,04%, а у 2020 році порівняно з 2019 роком на 2,09%.

Середньооблікова чисельність персоналу у 2019 році порівняно з 2018 роком збільшилась на 3,8%, проте у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 2,1%.

Таблиця 2.1

Аналіз чисельності працівників ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Чисельність працівників на початок року	1862	1929	2007	67	78
Прийняті на роботу	124	102	60	-22	-42
Працівники, що вибули	57	24	18	-33	-6
В т.ч. за власним бажанням	35	20	16	-15	-4
За порушення трудової дисципліни	22	4	2	-18	-2
Чисельність персоналу, що працюють понад рік	1772	1912	1855	140	-57
Чисельність працівників на кінець року	1929	2007	2049	78	42
Середньооблікова чисельність працівників	1896	1968	1928	72	-40

Основними показниками, які визначають рух персоналу є коефіцієнт прийому персоналу, вибуття персоналу, коефіцієнт плинності кадрів, та коефіцієнт сталості кадрів.

1. Коефіцієнти прийому працівників (КПП) - це відношення заново прийнятих працівників до середньооблікової чисельності персоналу основної діяльності.

2. Коефіцієнт вибуття працівників (КВП) - це відношення кількості вибулих працівників до кількості їх на підприємстві на початок року.

3. Коефіцієнт плинності кадрів (КПК) - розраховують як співвідношення кількості звільнених за власним бажанням і за порушення трудової дисципліни до середньої чисельності. Особливу увагу слід звертати на плинність кадрів, тому що це знижує продуктивність праці у організації для цього, щоб розробити заходи направлені на закріплення робочих кадрів, необхідно знати конкретні умови звільнення з власного бажання.

4. Коефіцієнт сталості кадрів (КСК) обчислюється як відношення чисельності персоналу, які працювали весь період до середньої чисельності працівників.

Аналіз показників руху трудових ресурсів на підприємстві ТОВ «Перша логістична компанія» наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз руху трудових ресурсів ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Коефіцієнт прийому працівників	0,07	0,05	0,03	-0,02	-0,02	71,43	60
Коефіцієнт вибуття працівників	0,03	0,011	0,008	-0,019	-0,003	36,7	72,7
Коефіцієнт плинності кадрів	0,02	0,01	0,009	-0,01	-0,001	50	90
Коефіцієнт сталості кадрів	1,02	1,02	1,06	0	0,04	100	103,9

Проведений аналіз показав, що у 2019 році порівняно з 2018 коефіцієнт прийому персоналу зменшився на 28,57%, а у 2020 порівняно з 2019 зменшився на 40%. Коефіцієнт вибуття працівників у 2019 році порівняно з 2018 зменшився на 63,3%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 27,3%. У 2019 році порівняно з 2018 коефіцієнт плинності кадрів зменшився на 50%, а в 2019 порівняно з 2020 показник зменшився на 10%. У 2019 році порівняно з 2018 Коефіцієнт сталості кадрів не змінився, а в 2020 порівняно з 2019 показник збільшився на 3,9%. Чим більше значення цього показника, тим колектив стабільніший.

Продуктивність праці (ПП) - це показник, що характеризує її ефективність і показує спроможність працівників випускати певну кількість продукції за одиницю часу.

Продуктивність праці розраховується як відношення обсягу виробленої продукції до чисельності працівників.

Трудомісткість (ТМ) - говорить про те, скільки праці потрібно затратити для виготовлення однієї одиниці продукції. Трудомісткість продукції визначається як відношення чисельності працівників до обсягу виробленої продукції.

Фондоозброєність праці (Фозп) розраховується як відношення середньорічної вартості основних фондів до чисельності працівників.

Зарплатомісткість продукції (ЗПМ) визначається як відношення фонду оплати праці до обсягу виробленої продукції(послуг).

До економічних факторів підвищення продуктивності праці належать матеріальна зацікавленість колективу і кожного працівника в підвищенні ефективності виробничого процесу, в зростанні продуктивності праці, створенні фінансових та економічних стимулів і мотивів, що сприяють зростанню продуктивності праці.

Аналіз ефективності використання персоналу ТОВ «Перша логістична компанія» наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз ефективності використання персоналу ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Обсяг виробленої продукції (послуг)	59922	63553	65327	3631	1774
Чисельність працівників	1928	2006	2048	78	42
Середньорічна вартість основних засобів	337542,50	341507,50	354028	3965	12520,5
Фонд оплати праці	93999	99226	94970	5228	-4256
Продуктивність праці	31,08	31,7	31,9	0,62	0,2
Трудомісткість продукції	0,032	0,032	0,031	0	-0,001
Фондоозброєність праці	173,63	170,24	172,9	-3,39	2,66
Зарплатомісткість продукції	1,6	1,6	1,5	0	-0,1

У 2019 році порівняно з 2018 показник продуктивності праці збільшився на 1,9%, а в 2020 порівняно з 2019 - збільшився на 0,6 %. У 2019 році порівняно з 2018 трудомісткість не змінилася, а в 2020 порівняно з 2019 показник зменшився на 3,1 %. У 2019 році фондоозброєність зменшилась на 1,96 %, а в 2020 порівняно з 2019 збільшилась на 1,6%. У 2019 році зарплатомісткість порівняно з 2018 не змінилася, а в 2020 порівняно з 2019 зменшилась на 6,2 %.

Таким чином, визначення рівня продуктивності праці змушує підприємство застосовувати напрями щодо ефективного використання трудових ресурсів, щоб праця кожного працівника використовувалась найбільш ефективно.

Основні засоби Товариства за залишковою вартістю у 2018-2020 роках наведені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія», тис. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Первісна вартість основних засобів на початок року	334864	340223	342794	5359	2571
Прибуло основних засобів за рік	8246	9356	7966	1110	-1390
Вибуло основних засобів за рік	3666	4322	2165	656	-2157
Первісна вартість основних засобів на кінець року	340223	342794	365264	2571	22470
Залишкова вартість основних засобів на кінець року	146112	140939	139324	-5173	-6788
Середньорічна вартість основних засобів	337542,5	341507,5	354028	3965	12520,5
Сума зносу	194111	202055	225940	7744	24085

Аналіз основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що у 2019 році порівняно з 2018 роком відбулося збільшення основних засобів підприємства, а у 2020 році порівняно з 2019 роком відбулося їх зменшення.

Знос основних засобів у 2019 році становив 202055 тис. грн., що на 3,99% більше ніж у 2018 році, а у 2020 році знос становив 225940 тис. грн., що більше ніж у 2019 році на 11,93%.

Оцінка показників стану основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія» характеризується наступними коефіцієнтами.

1. Коефіцієнт зносу (Кзн) характеризує частку вартості основних засобів, що її списано на витрати виробництва в попередніх періодах. Коефіцієнт зносу визначається відношенням суми зносу основних засобів до початкової вартості на початок року.

2. Коефіцієнт придатності (Кп) основних засобів розраховується як відношення залишкової вартості основних засобів до первісної вартості основних засобів на кінець року. Коефіцієнт придатності показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності.

3. Коефіцієнт оновлення (Кон) розраховується як відношення вартості введених основних засобів до вартості основних засобів на кінець року. Коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує інтенсивність уведення в дію нових основних засобів.

4. Коефіцієнт вибуття (Квиб) розраховуються як відношення вартості основних засобів, що вибули до вартості основних засобів на початок року.

Зведемо розраховані показники оцінки основних виробничих фондів ТОВ «Перша логістична компанія» за 2018-2020 рр. в табл. 2.5.

Проведений аналіз показників основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що у 2019 порівняно з 2018 коефіцієнт зносу основних засобів збільшився на 2,42 %, а в 2020 в порівнянні з 2019 збільшився на 11,13%. У 2019 порівняно з 2018 коефіцієнт придатності основних засобів зменшився на 4,2%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 7,3%. Коефіцієнт оновлення основних засобів у 2019 році порівняно з 2018 збільшився на 12,5 %, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 18,52%. У 2018 році порівняно з 2019 коефіцієнт вибуття збільшився на 18,18%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 53,85%.

Показники основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,579	0,593	0,659	0,014	0,066	102,42	111,13
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,429	0,411	0,381	-0,018	-0,03	95,8	92,7
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,024	0,027	0,022	0,003	-0,005	112,5	81,48
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,011	0,013	0,006	0,002	-0,007	118,18	46,15

До основних показників ефективності використання основних засобів відносяться фондівдача, фондомісткість, фондоозброєність.

1. Фондовіддача (Фв) - відношення вартості виробленої продукції (послуг) до первісної середньорічної вартості основних засобів. Фондовіддача показує загальну віддачу від використання кожної гривні, витраченої на основні засоби, тобто ефективність вкладення цих коштів.

2. Фондомісткість продукції (Фм) - величина, обернена фондівдачі. Вона показує частку вартості основних фондів, що припадає на кожну гривню продукції, що випускається.

3. Фондоозброєність (Фоз) характеризує ступінь технічної оснащеності праці. Фондоозброєність визначають як відношення вартості основних засобів до чисельності працівників.

4. Рентабельність основних засобів (Роз) вказує на частку прибутку підприємства, отриманого за рік, від вартості основних засобів.

Аналіз показників використання основних засобів підприємство наведемо у табл. 2.6.

Проведений аналіз показників використання основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що фондівдача у 2019 році порівняно

з 2018 роком збільшилась на 5,6%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшилась на 5,3%. У 2019 порівняно з 2018 фондомісткість зменшилась на 5,6%, а в 2020 порівняно з 2019 не змінилася. У 2019 році порівняно з 2018 фондоозброєність зменшилась на 2,5%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшилась на 5,8%. У 2019 порівняно з 2018 показник рентабельності основних засобів збільшився на 6,3%, а в 2020 порівняно з 2019 роком не змінювалася.

Проведений аналіз ефективності використання основних виробничих фондів підприємства свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства у 2018-2020 роках, збільшення забезпечення підприємства основними засобами.

Таблиця 2.6

Аналіз показників використання основних засобів ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Обсяг виробленої продукції(послуг)	59922	63553	65327	3631	1774	106,06	102,8
Середньорічна вартість основних засобів	337542,50	341507,50	354028	3965	12520,5	101,18	103,7
Середня кількість працівників	1896	1968	1928	72	-40	103,8	97,9
Чистий прибуток	538671	570445	601960	31774	31515	105,9	105,5
Фондовіддача	0,18	0,19	0,18	0,01	-0,01	105,6	94,7
Фондомісткість	5,6	5,4	5,4	-0,2	0	96,4	100
Фондоозброєність	178	173,5	183,6	-4,5	10,1	97,5	105,8
Рентабельність основних засобів	1,6	1,7	1,7	0,1	0	106,3	100

Оборотні засоби – частина засобів виробництва у вигляді певної сукупності предметів праці, складові яких цілком споживаються у кожному

виробничому процесі (циклі) і переносять свою вартість на вартість продукції, що виробляється (на вартість платних послуг).

Аналіз динаміки і структури оборотних активів підприємства наведений у табл. 2.7.

Аналіз оборотних активів ТОВ «Перша логістична компанія» за 2018-2020 роки показав, що виробничі запаси у 2019 порівняно з 2018 роком збільшились на 1683 тис. грн., а у 2020 порівняно з 2019 на 23641 тис. грн. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2019 порівняно з 2018 роком зменшилась на 3680 тис. грн., а у 2020 порівняно з 2019 на 9484 тис. грн. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом у 2019 порівняно з 2018 роком збільшилась на 3108 тис. грн., а у 2020 порівняно з 2019 збільшилась на 15901 тис. грн. Гроші та їх еквіваленти у 2019 порівняно з 2018 роком зменшились на 35174 тис. грн., а у 2020 порівняно з 2019 збільшились на 23124 тис. грн. Інші оборотні активи у 2019 порівняно з 2018 роком зменшились на 1148 тис. грн., а у 2019 порівняно з 2020 збільшились на 10065 тис. грн.

Таблиця 2.7

Аналіз динаміки і структури оборотних активів ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Виробничі запаси	34740	36423	60064	1683	23641
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	44898	41218	31734	-3680	-9484
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	7702	10810	26711	3108	15901
Інша дебіторська заборгованість	267	302	559	35	257
Гроші та їх еквіваленти	134516	99342	122466	-35174	23124
Інші оборотні активи	7312	6164	16229	-1148	10065
Усього	229430	194254	257758	-35176	63504

До основних показників ефективності використання оборотних активів можна віднести: коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт завантаження оборотних коштів, коефіцієнт тривалості обороту оборотних засобів, рентабельність оборотних коштів.

1. Коефіцієнт оборотності активів (КОА) - відображає швидкість обороту сукупного капіталу організації. Розраховується як відношення обсягу виготовленої продукції до залишку оборотних запасів.

2. Коефіцієнт завантаження оборотних коштів (КзОК) є оберненим до коефіцієнта обертання показником і визначається як відношення залишку оборотних коштів до обсягу виготовленої продукції.

3. Коефіцієнт тривалості обороту оборотних засобів (КТо) обчислюється за формулою:

$$T_{об} = \frac{Д}{К_{обор}} \quad (2.1)$$

де Д - кількість днів у періоді.

4. Для характеристики економічної ефективності використання оборотних коштів може бути використаний показник рентабельності оборотних коштів (Рок), який являє собою відношення прибутку від реалізації продукції до середніх залишків оборотних коштів.

Отримані результати розрахунків зведемо у табл. 2.8.

Проведений аналіз ефективності використання оборотних засобів ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що коефіцієнт оборотності активів у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 0,07, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 0,12. У 2019 році порівняно з 2018 коефіцієнт завантаження зменшився на 0,12, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 0,03. Він характеризує участь оборотних коштів у кожній гривні реалізованої продукції.

Аналіз ефективності використання оборотних засобів ТОВ «Перша логістична компанія», тис. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Вартість оборотних активів на початок року	271076	285561	290356	14485	4795
Вартість оборотних активів на кінець року	285561	290356	327483	4795	37127
Середньорічна вартість оборотних активів	278317,50	287957,50	308918,50	9640	20961
Чистий прибуток	42947	56007	37229	13060	-18778
Обсяг виробленої продукції	538671	570445	601960	31744	31515
Коефіцієнт оборотності	1,89	1,96	1,84	0,07	-0,12
Коефіцієнт завантаження	0,53	0,51	0,54	-0,02	0,03
Тривалість обороту	190,5	183,7	195,7	-6,8	12
Рентабельність оборотних активів	0,15	0,19	0,12	0,04	-0,07

У 2019 порівняно з 2018 коефіцієнт тривалості обороту оборотних засобів зменшився на 6,8, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 12. У 2019 році порівняно з 2018 показник рентабельності оборотних активів збільшився на 0,04, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 0,07, що показує, що за результатами останнього року підприємство має не досить позитивні показники, працювало не досить ефективно.

Структуру витрат і відрахувань підприємства показано в таблиці 2.9.

Проведений аналіз витрат за елементами показав, що матеріальні витрати мають найбільшу питому вагу серед витрат і збільшуються у період з 2018 по 2020 рік, витрати на оплату праці мають найбільшу питому вагу у 2018 році в обсязі 20,5% за 2018-2020 роки. Амортизація збільшується за 2018-2020 рр., проте скорочується її питома вага за останні 3 роки у структурі витрат. Інші

операційні витрати збільшуються найбільш стрімкими темпами серед елементів витрат і складають 12,6% від усієї сукупності витрат у 2019 , 14,9% у 2020 році.

Таблиця 2.9

Аналіз структури витрат ТОВ «Перша логістична компанія» за елементами

Показник	Роки					
	2018		2019		2020	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%
Матеріальні витрати	252442	54,9	284406	58,5	362793	62
Витрати на оплату праці	93998	20,5	99226	20,4	94970	16,2
Відрахування на соціальні заходи	30805	6,7	32805	6,7	30926	5,3
Амортизація	7714	1,7	8744	1,8	9245	1,6
Інші операційні витрати	74175	16,2	61074	12,6	87436	14,9
Всього	459130	100	486251	100	585366	100

Аналіз динаміки витрат підприємства наведено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз динаміки витрат ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Матеріальні затрати	252442	284406	362793	31964	78387
Виплати на оплату праці	93998	99226	94970	5228	-4256
Відрахування на соціальні заходи	30805	32805	30926	2000	-1879
Амортизація	7714	8744	9245	1030	501
Інші операційні витрати	74175	61074	87436	-12471	25732
Всього	459130	486251	585366	-	-

Аналіз витрат та собівартості показав, що у 2019 році порівняно з 2018 матеріальні затрати збільшились на 31964 тис. грн, а в 2020 порівняно з 2019

збільшилися на 78387 тис. грн. Виплати на оплату праці у 2019 році порівняно з 2018 збільшилися на 5228 тис. грн, а в 2020 порівняно з 2019 зменшилися на 4256 тис. грн. Амортизація у 2019 порівняно з 2018 збільшилась на 13,4%, а в 2020 порівняно з 2019 - на 5,7%. Інші операційні витрати у 2019 порівняно з 2018 зменшилися на 17,7%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшилися на 43,2%.

Витрати на 1 грн. товарної продукції розраховуються як відношення собівартості товарної продукції до обсягу виробленої продукції.

$$\text{Витрати на 1 грн. (2018)} = 442820/538671 = 0,82$$

$$\text{Витрати на 1 грн. (2019)} = 468131/570445 = 0,82$$

$$\text{Витрати на 1 грн. (2020)} = 522558/601960 = 0,87$$

Проведемо аналіз витрат на 1 гривню наданих послуг підприємством (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Аналіз витрат на 1 грн. продукції ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	538671	570445	601960	31744	31515	105,9	105,5
Собівартість товарної продукції, тис. грн.	442820	468131	522558	25311	54427	105,7	111,63
Витрати на 1 грн. товарної продукції, грн. (Витратомісткість)	0,82	0,82	0,87	0	0,05	100	106,09

У 2019 порівняно з 2018 витратомісткість продукції не змінилася, а в 2020 порівняно з 2019 збільшилася на 6,09%. Цей показник є універсальний, тому що може розраховуватися в будь-якій галузі виробництва та наочно показує прямий зв'язок між собівартістю й прибутком.

2.3. Оцінка результатів господарської діяльності ТОВ «Перша логістична компанія»

Рівень ефективності господарської діяльності будь-якої організації визначають фінансові результати, отримані внаслідок цієї діяльності. Це можуть бути як прибуток, так і витрати. Позитивний фінансовий результат діяльності підприємства характеризується абсолютними і відносними показниками; сумою отриманого прибутку і рівнем рентабельності.

Прибутковість підприємства вимірюється двома показниками - прибутком і рентабельністю.

Прибуток — це частина чистого доходу (виручки), створеного у процесі виробництва продукції чи послуг і реалізованого у сфері обігу, який безпосередньо отримують підприємства. Тільки після продажу продукції чистий дохід набуває форми прибутку.

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Перша логістична компанія» показано в таблиці 2.12.

Чистий дохід від реалізації продукції у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 5,9%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 5,5%. Собівартість реалізованої продукції у 2019 порівняно з 2018 збільшилась на 5,7%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшилась на 11,63%. Валовий прибуток у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 6,7%, а в 2020 р. порівняно з 2019 зменшився на 22,4%. Інші операційні доходи у 2019 порівняно з 2018 зменшились на 15,1%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшились на 142,3%.

Адміністративні витрати у 2019 порівняно з 2018 збільшились на 3,1%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшились на 7,5%. Витрати на збут у 2019 порівняно з 2018 зменшились на 16,2%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшились на 10,9%. Інші операційні витрати у 2019 порівняно з 2018 зменшились на 24,2%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшились на 132,9%.

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/	2020/
				2018	2019
Чистий дохід від реалізації продукції	538671	570445	601960	31774	31515
Собівартість реалізованої продукції	442820	468131	522558	25311	54427
Валовий прибуток	95852	102315	79403	6463	-22912
Інші операційні доходи	21341	18139	43944	-3202	22603
Адміністративні витрати	21364	22034	23684	670	1650
Витрати на збут	13092	10973	12175	-2119	1202
Інші операційні витрати	33258	25215	58727	-8043	33512
Фінансовий результат від операційної діяльності	49481	62234	28763	12753	-33471
Інші доходи	15637	16094	86939	457	70845
Інші витрати	16149	13658	54442	-2491	38084
Прибуток	42933	56007	37229	13074	-18778

Фінансовий результат від операційної діяльності у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 25,8%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 53,8%. Інші доходи у 2019 порівняно з 2018 збільшились на 2,9%, а в 2020 порівняно з 2019 - 440,2%. Інші витрати у 2019 порівняно з 2018 зменшились на 15,4%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшились на 298,6%. Витрати (дохід) з податку на прибутку 2019 порівняно з 2018 збільшились на 5,6%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшились на 57,6%. Чистий фінансовий результат: прибуток у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 30,5%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 33,5%.

Аналіз структури прибутку наведений у табл. 2.13.

Фінансовий результат до оподаткування (прибуток) у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 23,9%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 12,9%. Інші фінансові доходи у 2019 порівняно з 2018 зменшились на 19,1%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшились на 76,8%. Інші доходи у 2019 порівняно з 2018

збільшилися на 2,9%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшилися на 440,2%.

Таблиця 2.13

Аналіз структури прибутку ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/	2020/
				2018	2019
Валовий прибуток	95852	102315	79403	6463	-22912
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток)	58438	72385	63044	13947	-9341
Чистий фінансовий результат: прибуток	42933	56007	37229	13074	-18778
Інші фінансові доходи	9543	7720	1791	-1823	-5929
Інші доходи	15637	16094	86939	457	70845

Показники рентабельності дозволяють визначити ефективність вкладання коштів у підприємство та раціональність їхнього використання. Аналіз рентабельності має важливе значення для виявлення резервів підвищення ефективності діяльності підприємства. Рентабельність характеризує рівень віддачі витрат та використання засобів виробництва.

Аналіз рентабельності ТОВ «Перша логістична компанія» проведемо на основі таких показників:

1. Коефіцієнт рентабельності активів (R_a) характеризує рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом. Даний показник розраховується як відношення чистого фінансового результату до середньої суми активів та помноженого на 100%.

2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу ($R_{вк}$) характеризує рівень прибутковості власного капіталу. Розраховується як відношення чистого фінансового результату до середньої суми власного капіталу і помноженого на 100.

3. Рентабельність продукції (R_p) можна обчислювати як відношення

прибутку до обсягу реалізованої продукції. Саме в такому вигляді цей показник використовується в зарубіжній практиці.

4. Коефіцієнт рентабельності діяльності (Р) розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до операційних витрат. Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності господарської діяльності підприємства, а зменшення навпаки.

Обраховані основні показники рентабельності ТОВ «Перша логістична компанія» зводимо до таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Аналіз рентабельності ТОВ «Перша логістична компанія»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
	Чистий фінансовий результат	42946	56006	37228	13060
Середня сума активів Балансу	424890	432784,5	450435,5	7894,5	17651
Середня сума власного Капіталу	303795	312516	305781,5	8721	-6734,5
Прибуток від реалізації продукції	538670	570444	601959	31774	31515
Собівартість реалізованої продукції	442819	468130	522557	25311	54427
Операційні витрати	33257	25214	58726	-8043	33512
Середньорічна вартість ОЗ	337542,5	341507,5	354028	3965	12520,5
Середньорічна вартість ОбЗ	278317,5	287957,5	308918,5	9640	20961
Коефіцієнт рентабельності активів	10,1	12,9	8,3	2,8	-4,6
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	14,1	17,9	12,2	3,8	-5,7
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	9,69	11,96	7,12	2,27	-4,84
Рентабельність діяльності	129,1	222,1	63,4	93	-158,7

Коефіцієнт рентабельності активів скорочується протягом останніх років, що характеризує скорочення рівня прибутку рівень прибутку, що створюється

всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу скорочується у 2020 році порівняно з 2019 роком, що характеризує скорочення рівня прибутковості власного капіталу, показує зниження інтересу для наявних і потенційних власників й акціонерів й інвестиційної привабливості підприємства. Рентабельність продукції збільшилась на 23,4%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшилась на 40,5%. Коефіцієнт рентабельності діяльності збільшився на 72%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 71,5 %, що свідчить про зниження ефективності господарської діяльності підприємства.

2.4. Визначення основних напрямів підвищення результативності виробничо-господарської діяльності автотранспортного підприємства

Процес розподілу залежить від багатьох факторів. Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, має бути розподілено на дві основні частини:

- а) фонд виплати винагороди власникам підприємства у формі дивідендів на акції або процентів на пайові внески;
- б) фонди розвитку підприємства в наступному періоді.

Процес такого розподілу прибутку називається дивідендною політикою підприємства, варіанти якої визначають його власники та фінансові менеджери.

Наступним етапом розподілу прибутку є формування за рахунок нього конкретних фондів розвитку підприємства. Сучасна практика поділяє ці фонди на три основні групи:

- а) фонд стимулювання персоналу підприємства;
- б) фонд інвестування приросту активів підприємства;
- в) резервний або страховий фонд.

Кожен із цих фондів має суто цільове призначення у напрямках майбутнього використання. Формування резервного фонду підприємств регулюється в Україні діючим законодавством.

На завершальному етапі розподілу прибутку планується розподіл коштів кожного із сформованих фондів за окремими напрямками витрачання їх. Так, фонд стимулювання персоналу підприємства може бути розподілено на додаткове преміювання працівників за рахунок прибутку, додаткові соціальні виплати персоналу відповідно до колективних та індивідуальних трудових угод тощо.

Таким чином, у фінансовій та економічній діяльності підприємства важливе місце відводиться розподілу та використанню одержаного прибутку як основного джерела фінансування потреб і задоволення економічних інтересів власників.

Основною метою планування прибутку є оптимізація пропорції між розподіленим та нерозподіленим прибутком. Доля кожної частини на підприємстві вирішується колегіально, тобто враховуються всі позитивні та негативні сторони діяльності підприємства і створюється певний оптимальний варіант.

Основні напрямки потреби в свою чергу базуються на ефективності діяльності.

Напрямки використання прибутку:

1. Фінансування розвитку матеріально-технічної бази підприємства (виробничий фонд), авансування основного капіталу. Потреба визначається на основі реального стану основних фондів підприємства, їх ліквідність та пригідність до експлуатації.

2. Фінансування приросту власних обігових коштів, авансування оборотного капіталу. Потреба визначається, виходячи з власних обігових коштів та коштів, які необхідні для росту товарообігу.

3. Фінансовий резерв або фонд ризику (фонд регулювання цін). Потреба в формуванні резервного фонду передбачається статутом підприємства згідно чинного законодавства України.

4. Кошти, спрямовані на погашення кредитів банку. Підприємство не може обійтися без кредитів, як короткострокових, так і довгострокових. Кошти, які спрямовуються на виплату відсотків за користування кредитом та погашення самого кредиту має здійснюватися у точно визначені терміни.

5. Кошти на соціальний розвиток та заохочення трудового колективу визначається рішенням загальних зборів. Такі фінансування дають змогу покращити умови праці та відпочинку працівників трудового колективу, заохотити та спонукати їх до ефективної та високопродуктивної роботи.

У перспективі ТОВ «Перша логістична компанія» буде використовувати прибуток на:

- матеріальне заохочення працівників (додаткове заохочення за ріст об'ємів товарообігу, зниження витрат);
- удосконалення виробничого фонду (розширення сфери діяльності, розширення ринку збуту, використання сучасного обладнання);
- формування та підтримку іміджу підприємства;
- створення ефективних форм розрахунку за товари.

Підприємство зробило багато, але на досягнутому не потрібно зупинятися. Необхідно весь час вивчати ринок, потреби та бажання споживачів продукції, умови праці та відпочинку працівників, вдосконалення методів реалізації продукції.

У підвищенні прибутку та високій рентабельності зацікавленні і підприємство, і держава, з одного боку, це є прямим джерелом виробничого і соціального розвитку підприємства, а з другого – частина прибутку виплачується у

вигляді податків та обов'язкових платежів, забезпечує постійні надходження до державного бюджету.

Ефективність управління процесами утворення прибутку ТОВ «Перша логістична компанія» значною мірою залежить від якості аналізу, реальності

виявлених

(прогнозів) формування та використання прибутку на майбутній період.

Загальна схема фінансового планування прибутку включає в себе планування формування прибутку та планування розподілу прибутку транспортного підприємства (рис. 2.1).

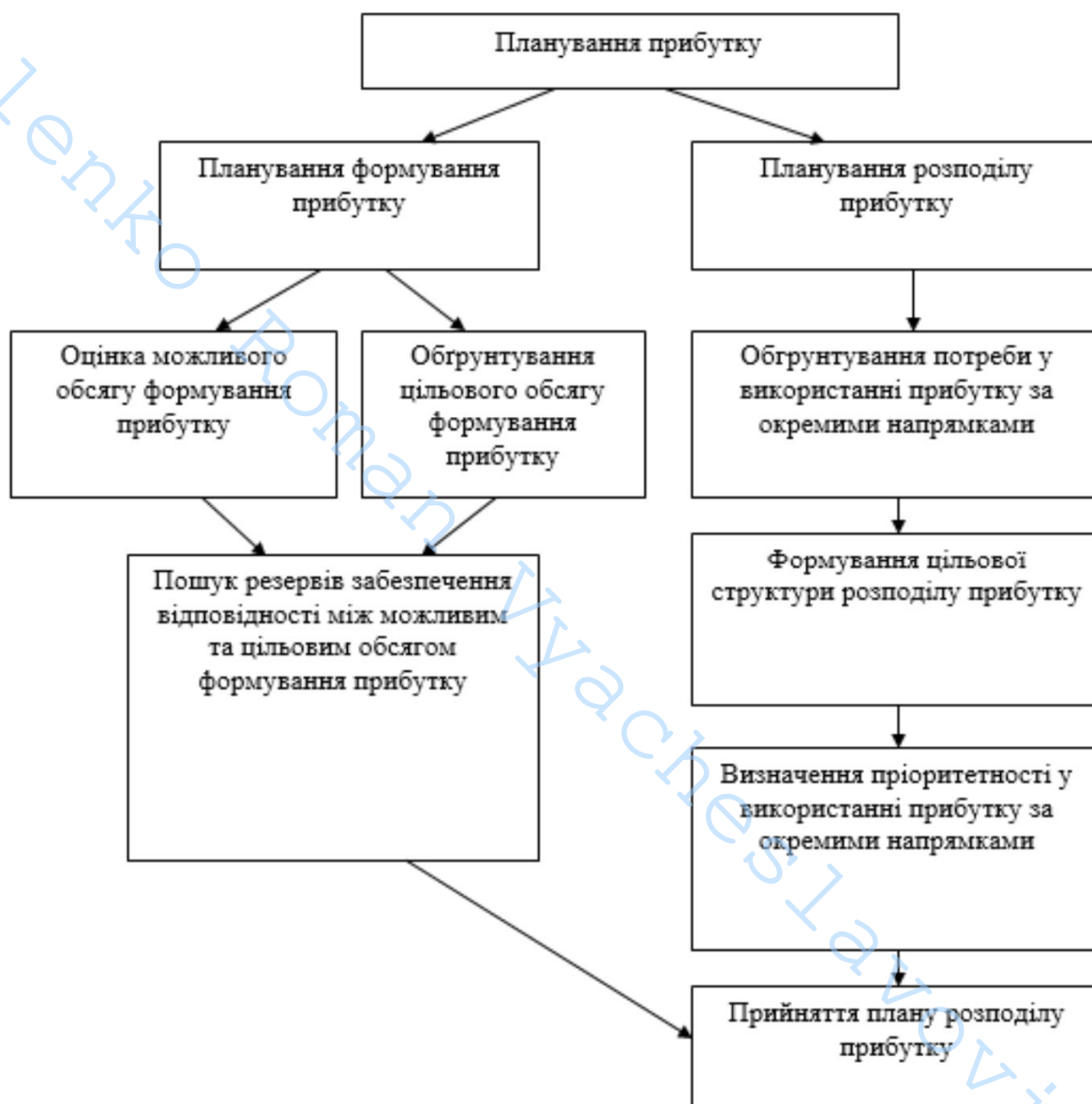

Рис. 2.1. Схема формування і розподілу прибутку підприємства

Обґрунтування обсягу формування прибутку підприємства на плановий період передбачає з одного боку, визначення цільової величини прибутку, що забезпечує умови самофінансування підприємства і вирішення стратегічних і

тактичних задач, що стоять перед ним, з другого – розрахунок можливості отримання прибутку.

Одним із основних напрямів підвищення ефективності управління формування прибутку ТОВ «Перша логістична компанія» є застосування концепції контролінгу, а також таргет-костингу для контролю витрат та прибутку.

Контролінг є існування підприємства та спрямована на майбутнє.

Контролінг базується на системі нормування витрат, визначенні залежності між обсягом реалізованої продукції, витратами та прибутком, кількості витраченого часу на виробництво продукції, експлуатацію машин і управління та інших показників, які характеризують рівень використання виробничих потужностей і ресурсів усіх видів.

Контролінг виконує функцію внутрішнього контролю у фірмі, визначає економічність роботи її окремих структурних підрозділів, здійснює сервісне обслуговування апарату управління, забезпечує інформацією, необхідною для прийняття рішень. Якщо контроль є однією з функцій управління, то контролінг є концепцією ефективного управління фірмою та забезпечення її тривалого існування в умовах конкуренції.

Служба контролінгу аналізує звітність (внутрішню і зовнішню), економічні показники використання ресурсів, визначає напрями майбутнього розвитку фірми. Концепцію контролінгу можна представити за допомогою схеми, яка зображена на рис.2.2.

Основними завданнями контролінгу управління і формування прибутку ТОВ «Перша логістична компанія» є ліквідація «вузьких місць», які визначаються на основі даних планування, обліку (інформації), аналізу, контролю і використання методів оперативного та стратегічного менеджменту; орієнтація на отримання результату, для чого створюється система планування, збору інформації про використання ресурсів, аналізу та прийняття управлінських рішень.

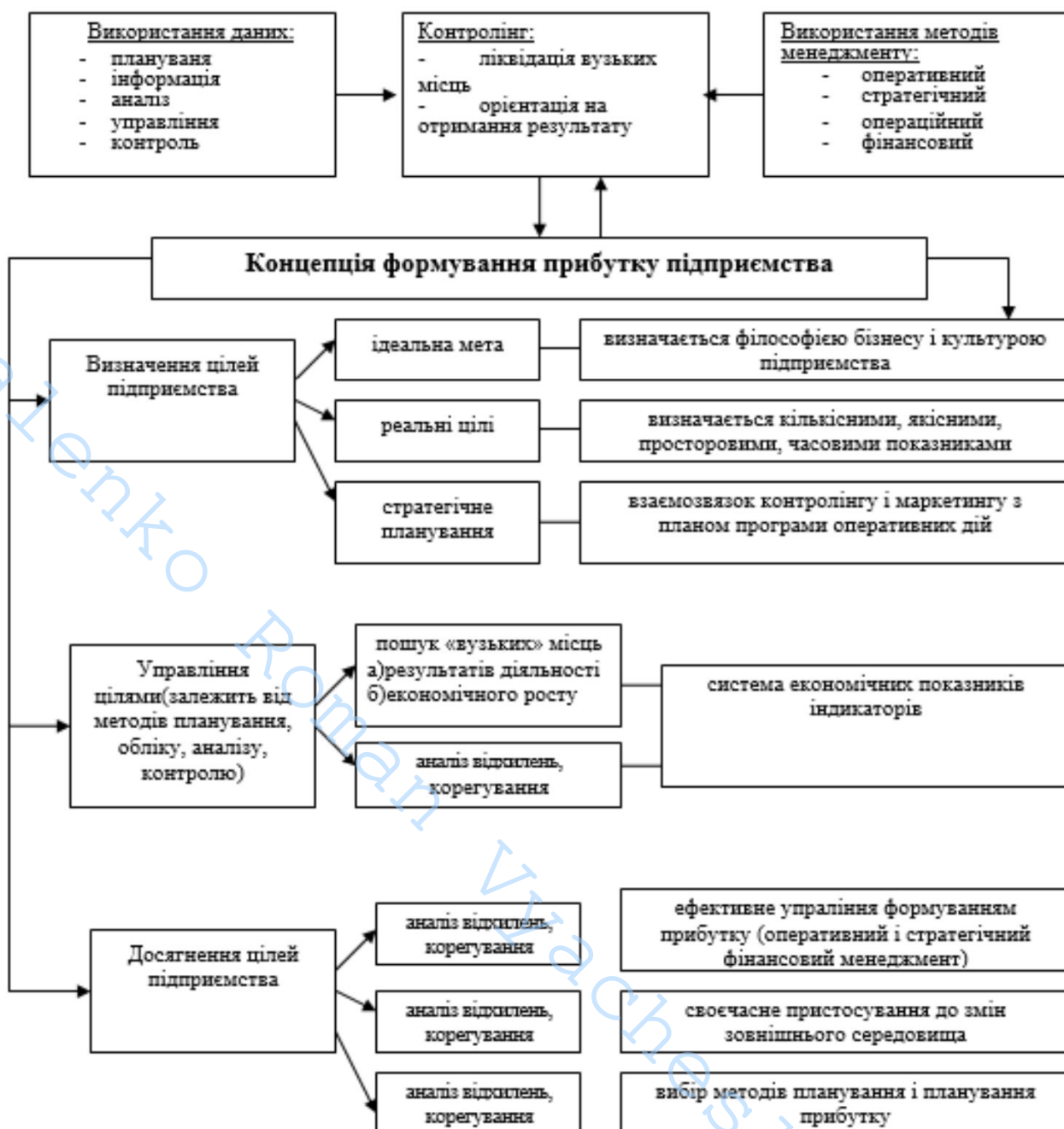

Рис. 2.2. Концепція формування прибутку ТОВ «Перша логістична компанія»

Щоб система контролінгу могла виконати свої завдання, необхідно розробити концепцію управління господарською і фінансовою діяльністю, яка включає три основні блоки.

1) Визначення цілей фірми – розвитку. Ідеальна мета визначається філософією бізнесу та культурою фірми. Вона може бути сформульована лише добре підібраним корпусом високо-

2) інвестиційних можливостей (необхідність мати кошти для фінансування; за їх відсутності існує ризик ускладнень у майбутньому через несвоєчасну заміну існуючого устаткування, а в разі отримання позик – потрапити у залежність від кредиторів).

Політика капітальних вкладень має стратегічний характер і включає певний ризик, що зростає через їх необоротність. Ефективність інвестицій визначається такими показниками: · період окупності – період, необхідний для того, щоб сума сподіваних доходів зрівнялась із сумою інвестованих коштів, або за скільки років і місяців підприємство може окупити початкові інвестиції); · чиста теперішня вартість; · внутрішня ставка рентабельності.

Одним із найважливіших завдань контролінгу матеріальних ресурсів є відстеження показників ефективного використання матеріалів. Динаміка зниження спожитих ресурсів на одиницю продукції характеризує успіх чи невдачі в управлінні матеріалоемністю.

Показники використання персоналу та витрат на його утримання. Кількість різних показників коливається від 80 до 170 залежно від розміру підприємства. Показниками контролінгу ТОВ «Перша логістична компанія» повинні також бути:

- 1) фонд оплати праці (за видами та формами, категоріями персоналу та ін.);
- 2) відпрацьований час та витрати робочого часу (разом за підприємством, у розрізі структурних одиниць чи за видами продукції);
- 3) продуктивність праці (на одного працюючого, одного робітника в грошовому виразі і за відпрацьованим часом);
- 4) система управління та її ефективність;
- 5) працеемність продукції (відпрацьований час, витрати на оплату праці);
- 6) кадри та їх склад.

На основі отриманих даних можна розрахувати показники тривалості робочого часу, працеемність продукції, середні показники тривалості та

витрати часу,
потенціал фірми.

Об'єктом контролінгу є також фінансова діяльність фірми. При цьому проводиться аналіз фінансової звітності фірми і визначається взаємозалежність між різними показниками, які характеризують фінансово-господарську діяльність, визначаються спеціальні коефіцієнти, що характеризують співвідношення між окремими статтями звітності. Аналіз балансу дає можливість осмислити фінансовий стан фірми та прийняти управлінські рішення на основі отриманої інформації.

Класифікація великої різноманітності чинників зростання ефективності (продуктивності) може здійснюватись за трьома ознаками:

- 1) видами витрат і ресурсів (джерелами підвищення);
- 2) напрямками розвитку та удосконалення торгівельної діяльності;
- 3) місцем реалізації у системі торговельної діяльності.

Групування чинників за першою ознакою робить можливим досить чітко визначення джерел підвищення ефективності: зростання продуктивності праці (економія витрат живої праці), зниження фондоємності (капіталоємності). Покращання використання зазначених джерел підвищення ефективності виробництва передбачає здійснення комплексу заходів, які за своїм змістом характеризують основні напрями розвитку та удосконалення виробництва (друга ознака групування чинників). Визначальними напрямками є, найперше, прискорення темпів науково-технічного та організаційного прогресу (створення нових і удосконалення існуючих технологій, конструкційних матеріалів, засобів праці і кінцевої продукції; механізація та автоматизація виробничих процесів; запровадження прогресивних методів і форм організації виробництва і праці; побудова та регулювання ринкового механізму господарювання).

Найбільш важливою у практичному значенні слід вважати класифікацію чинників ефективності за місцем реалізації у системі управління виробництвом (третья ознака групування чинників), особливо відокремлення з них двох

категорій чинників – внутрішньовиробничих і зовнішніх (господарських), а також поділ сукупності внутрішніх чинників на так звані «тверді» і «м'які» чинники.

Класифікаційні

«Перша логістична компанія» зображені на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Класифікаційні ознаки чинників ефективності формування ефективності підприємства

Класифікація внутрішніх резервів підвищення ефективності діяльності та прибутковості ТОВ «Перша логістична компанія» є:

1. За факторами та умовами інтенсифікації і підвищення ефективності господарської діяльності.

1.1. Науково-технічний рівень здійснення виробничої діяльності: підвищення прогресивності і якості продукції та техніки, що застосовується; рівень механізації й автоматизації виробництва; технічна та енергетична озброєність праці; прискорення впровадження нової техніки та заходів науково-технічного розвитку.

1.2. Структура та організація виробництва і праці: підвищення рівня концентрації, спеціалізації; зменшення часу виробничого циклу; забезпечення ритмічності та інших принципів наукової організації виробництва; скорочення і повна ліквідація виробничого браку; забезпечення принципів наукової організації праці; підвищення кваліфікації робочої сили та її відповідності технічному рівню виробництва.

1.3. Підвищення рівня управління і методів господарювання: удосконалення виробничої структури ТОВ «Перша логістична компанія» та структури органів управління; підвищення рівня планової та обліково-контрольної роботи; впровадження і розвиток господарського обліку в усіх підрозділах (виробничих та управлінських); покращання соціальних умов праці і життя трудового колективу; раціональне використання природних ресурсів; удосконалення зовнішньоекономічних зв'язків підприємства.

2. За кінцевими підсумками, на які ці резерви впливають.

2.1. Підвищення обсягу продукції, вдосконалення структури та асортименту виробів.

2.2. Покращання якості.

2.3. Зниження собівартості продукції: за елементами витрат; за статтями витрат; за центрами відповідальності.

2.4. Резерви підвищення прибутковості продукції.

2.5. Резерви зміцнення фінансового стану.

2.6. Резерви підвищення рівня рентабельності.

3. Групування резервів.

3.1. За стадіями процесу відтворення: постачання; виробництво; збут продукції.

3.2. За стадіями створення та експлуатації виробів: передвиробнича стадія – конструкторська і технологічна підготовка виробництва; виробнича стадія – освоєння нових виробів і нових технологій; експлуатаційна стадія – споживання виробів.

4. За строками використання.

4.1. Поточні – реалізуються протягом даного року.

4.2. Перспективні – можна реалізувати в перспективі, наприклад, у 5-річному плані розвитку.

Тому на підставі проведено аналізу діяльності підприємства нами виявлені основні недоліки кадрової політики.

Також нами розроблена та запропонована стратегія удосконалення формування та управління прибутку підприємства. Основними напрямками серед запропонованих напрямів оптимізації є більш точне прогнозування основних фінансових показників, а також ефективніше використання наявних ресурсів, зокрема, кадрового технології виробництва продукції ТОВ «Перша логістична компанія».

Отже, важливим напрямом підвищення ефективності розподілу і використання прибутку підприємства є покращення його цільової структури шляхом реалізації таких заходів як:

- визначення пріоритетного напрямку використання прибутку – капіталізації коштів, що зумовить подальший розвиток підприємства та покращення фінансових результатів від його діяльності;

- оптимізації розміру коштів, спрямованих на фонд споживання, зокрема грошових коштів, призначених для матеріального заохочення працівників, що сприятиме підвищенню п майбутні періоди, а також соціального розвитку підприємства;

- розрахунок оптимального розміру резервного фонду та скерування коштів на його збільшення;

- оптимізації коштів, що спрямовуються в інші цільові фонди та на інші цілі;
- забезпечення умов діяльності підприємства за яких прибуток, що підлягає розподілу підприємства, не буде використовуватися для сплати підприємством штрафних санкцій;
- складання детального плану використання та розподілу прибутку підприємства з визначеними датами та конкретним кошторисом;
- проведення чіткого контролю за виконанням поставлених завдань у плані використання та розподілу прибутку;
- проведення економічної роботи щодо аналізу динаміки та чинників отриманих прибутків у базовому періоді, виявлення резервів, що сприятимуть максимізації прибутку, а також планування формування, розподілу та використання прибутку на наступні періоди.

Висновок до другого розділу

В другому розділі досліджувалася діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Перша логістична компанія», яке є одним з лідерів в сфері перевезення зернових в Україні залізничним транспортом. Компанія має власний рухомий склад і надає повний комплекс послуг у сфері залізничних перевезень Україною, країнами СНД, Балтії, Західної Європи та Азії.

Проведений аналіз ефективності використання основних виробничих фондів підприємства свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства у 2018-2020 роках, збільшення забезпечення підприємства основними засобами.

Проведений аналіз ефективності використання оборотних засобів ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що коефіцієнт оборотності активів у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 0,07, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 0,12. У 2019 році порівняно з 2018 коефіцієнт завантаження зменшився на 0,12, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 0,03. Він характеризує участь оборотних коштів у кожній гривні реалізованої продукції. У 2019 порівняно з 2018 коефіцієнт тривалості обороту оборотних засобів зменшився на 6,8, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 12. У 2019 році порівняно з 2018 показник рентабельності оборотних активів збільшився на 0,04, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 0,07, що показує, що за результатами останнього року підприємство має не досить позитивні показники, працювало не досить ефективно.

Чистий дохід від реалізації продукції у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 5,9%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 5,5%. Собівартість реалізованої продукції у 2019 порівняно з 2018 збільшилась на 5,7%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшилась на 11,63%. Валовий прибуток у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 6,7%, а в 2020 р. порівняно з 2019 зменшився на 22,4%. Інші операційні доходи у 2019 порівняно з 2018 зменшились на 15,1%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшились на 142,3%.

ВИСНОВКИ

У випускній роботі було розглянуто тему «Економічна оцінка результатів господарської діяльності транспортного підприємства».

В першому розділі було досліджено економічний зміст та значення ефективності діяльності підприємства, узагальнено класифікацію видів ефективності, розглянуто систему показників оцінювання ефективності діяльності підприємства та чинники зростання ефективності діяльності підприємства.

Ефективність підприємства являє собою комплексну оцінку кінцевих результатів використання основних і оборотних фондів, трудових і фінансових ресурсів та нематеріальних активів за певний період часу.

Класифікація видів ефективності передбачає розподіл ефективності за такими ознаками: за методом розрахунку (абсолютна та порівняльна), за наслідками отриманих результатів (економічна та соціальна), за рівнем об'єкта господарювання (ефективність економіки в цілому, галузі, об'єднання підприємств, підприємства, структурного підрозділу підприємства, виробництва окремих видів продукції), за об'єктами оцінки (ефективність господарської діяльності підприємства, використання окремих видів ресурсів та виробництва окремого виду продукції), за характером здійснюваних витрат (ефективність застосовуваних ресурсів та спожитих ресурсів), за видами господарської діяльності (ефективність виробничої, торговельної, банківської, страхової та інших видів діяльності), за ступенем збільшення ефекту (первісна, мультиплікаційна та синергічна), за місцем одержання ефекту (локальна і народногосподарська), за рівнем оцінювання (ефективність рівня суспільства та рівня суб'єкта підприємництва), за умовами оцінювання (реальна, розрахункова та умовна).

Система показників оцінювання ефективності діяльності підприємства включає показники, які можна розділити на такі групи: ефективності використання основних засобів; ефективності використання оборотних фондів;

ефективності використання праці (трудових ресурсів); ефективності капітальних вкладень (виробничих інвестицій); узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства.

Внутрішні і зовнішні чинники підвищення ефективності функціонування підприємств зводяться до трьох напрямків: управління витратами і ресурсами; напрямки розвитку і удосконалення виробництва та іншої діяльності; напрями удосконалення системи управління підприємством та всіма видами його діяльності.

В другому розділі досліджувалася діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Перша логістична компанія», яке є одним з лідерів в сфері перевезення зернових в Україні залізничним транспортом. Компанія має власний рухомий склад і надає повний комплекс послуг у сфері залізничних перевезень Україною, країнами СНД, Балтії, Західної Європи та Азії.

Послуги, що надає ТОВ «Перша логістична компанія»:

1. Перевезення зернових та олійних культур.
2. Оперування власним рухомим складом клієнта.
3. Відправки на експорт.
4. Перевезення насипних вантажів.
5. Перевезення наливних вантажів.
6. Перевалка.
7. Комплектація, оформлення та супровід тарних і тарноштучних вантажів.
8. Організація переадресації вагонів.
9. Ескпедиторські послуги та транзит.

Проведений аналіз показав діяльності ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що у 2019 році порівняно з 2018 коефіцієнт прийому персоналу зменшився на 28,57%, а у 2020 порівняно з 2019 зменшився на 40%. Коефіцієнт вибуття працівників у 2019 році порівняно з 2018 зменшився на 63,3%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 27,3%. У 2019 році порівняно з 2018 коефіцієнт плинності кадрів зменшився на 50%, а в 2019 порівняно з 2020 показник

зменшився на 10%. У 2019 році порівняно з 2018 Коефіцієнт сталості кадрів не змінився, а в 2020 порівняно з 2019 показник збільшився на 3,9%.

Таким чином, визначення рівня продуктивності праці змушує підприємство застосовувати напрями щодо ефективного використання трудових ресурсів, щоб праця кожного працівника використовувалась найбільш ефективно.

Проведений аналіз ефективності використання основних виробничих фондів підприємства свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства у 2018-2020 роках, збільшення забезпечення підприємства основними засобами.

Проведений аналіз ефективності використання оборотних засобів ТОВ «Перша логістична компанія» показав, що коефіцієнт оборотності активів у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 0,07, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 0,12. У 2019 році порівняно з 2018 коефіцієнт завантаження зменшився на 0,12, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 0,03. Він характеризує участь оборотних коштів у кожній гривні реалізованої продукції. У 2019 порівняно з 2018 коефіцієнт тривалості обороту оборотних засобів зменшився на 6,8, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 12. У 2019 році порівняно з 2018 показник рентабельності оборотних активів збільшився на 0,04, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 0,07, що показує, що за результатами останнього року підприємство має не досить позитивні показники, працювало не досить ефективно.

Чистий дохід від реалізації продукції у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 5,9%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшився на 5,5%. Собівартість реалізованої продукції у 2019 порівняно з 2018 збільшилась на 5,7%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшилась на 11,63%. Валовий прибуток у 2019 порівняно з 2018 збільшився на 6,7%, а в 2020 р. порівняно з 2019 зменшився на 22,4%. Інші операційні доходи у 2019 порівняно з 2018 зменшились на 15,1%, а в 2020 порівняно з 2019 збільшились на 142,3%.

Коефіцієнт рентабельності активів скорочується протягом останніх років, що характеризує скорочення рівня прибутковості прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу скорочується у 2020 році порівняно з 2019 роком, що характеризує скорочення рівня прибутковості власного капіталу, показує зниження інтересу для наявних і потенційних власників й акціонерів й інвестиційної привабливості підприємства. Рентабельність продукції збільшилась на 23,4%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшилась на 40,5%. Коефіцієнт рентабельності діяльності збільшився на 72%, а в 2020 порівняно з 2019 зменшився на 71,5 %, що свідчить про зниження ефективності господарської діяльності підприємства.

У перспективі ТОВ «Перша логістична компанія» буде використовувати прибуток на:

- матеріальне заохочення працівників (додаткове заохочення за ріст об'ємів товарообігу, зниження витрат);
- удосконалення виробничого фонду (розширення сфери діяльності, розширення ринку збуту, використання сучасного обладнання);
- формування та підтримку іміджу підприємства;
- створення ефективних форм розрахунку за товари.

Метою контролінгу є отримання даних, обробка і трансформація в інформацію для управління та прийняття рішень, яка є нестандартною і призначається для виявлення тенденцій та закономірностей явищ і процесів у діяльності підприємства, допомагає розробити заходи, які забезпечують його життєдіяльність.

Основними завданнями контролінгу управління і формування прибутку ТОВ «Перша логістична компанія» є: ліквідація «вузьких місць», які визначаються на основі даних планування, обліку (інформації), аналізу, контролю і використання методів оперативного та стратегічного менеджменту; орієнтація на отримання результату, для чого створюється система планування,

збору інформації про використання ресурсів, аналізу та прийняття управлінських рішень. Функція контролінгу полягає в забезпеченні координації різних систем – планування, контролю, інформаційного забезпечення

Важливим напрямом підвищення ефективності розподілу прибутку підприємства є покращення його цільової структури шляхом реалізації таких заходів як:

- визначення пріоритетного напрямку використання прибутку – капіталізації коштів, що зумовить подальший розвиток підприємства та покращення фінансових результатів від його діяльності;

- оптимізації розміру коштів, спрямованих на фонд споживання, зокрема грошових коштів, призначених для матеріального заохочення працівників, що сприятиме підвищенню продуктивності праці і, як наслідок, розміру прибутку у майбутні періоди, а також соціального розвитку підприємства;

- розрахунок оптимального розміру резервного фонду та скерування коштів на його збільшення;

- оптимізації коштів, що спрямовуються в інші цільові фонди та на інші цілі;

- забезпечення умов діяльності підприємства за яких прибуток, що підлягає розподілу підприємства, не буде використовуватися для сплати підприємством штрафних санкцій;

- складання детального плану використання та розподілу прибутку підприємства з визначеними датами та конкретним кошторисом;

- проведення чіткого контролю за виконанням поставлених завдань у плані використання та розподілу прибутку;

- проведення економічної роботи щодо аналізу динаміки та чинників отриманих прибутків у базовому періоді, виявлення резервів, що сприятимуть максимізації прибутку, а також планування формування, розподілу та використання прибутку на наступні періоди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева Г.І. Економічний аналіз: Нав-метод. посіб. К.: Знання, 2008. 263 с.
2. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємства: Підручник. К.: Либідь, 2015. 318 с.
3. Бинкин Б.А. Эффективность управления. Наука и практика. М.: Наука, 1982. 267 с.
4. Богацька Н.М. Використання резервів для підвищення ефективності виробництва / Н.М. Богацька, Д. Чвартацький. URL: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2015/Economics/56558.doc.htm (дата звернення: 23.05.2021).
5. Бойчик І.М. та ін. Економіка підприємств: Навч. посібник Львів: Сполом, 1998. 316с.
6. Васильєв В.В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств. *Фондовий ринок*. 2007. № 12. С. 11-14.
7. Височина М.В. Аналіз методів оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/knp/161/knp161_86-89.pdf (дата звернення: 23.05.2021).
8. Гетьман О.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закладів. Київ: Центр навч. літ-ри, 2006. 488 с.
9. Горлачук В.В. Економіка підприємства: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 344 с.
10. Графова Г.Ф. Оценка эффективности производственно-хозяйственной деятельности организаций. М. : ИЦ „Академия”, 2007. 242 с.
11. Економіка підприємства: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 431 с.
12. Економіка підприємства: Підручник. За заг. ред. С.Ф. Покропивного. Вид. 3-тє, без змін. К.: КНЕУ, 2006. 528 с.

13. Економічний аналіз: Навч. Посібник. М.А. Болух, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.

14. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 728 с.

15. Измайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник К.: МАУП, 2000.

16. Каплан Р. С. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. 320 с.

17. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посібник К.: Т-во "Знання", КОО, 2000.

18. Куценко А.В. Концептуальні положення управління ефективністю діяльності підприємства. *Економіка Крима: научно-практический журнал*. Сімферополь : ТНУ ім. В.І. Вернадського, 2008. № 25. С. 36–40.

19. Куценко А.В. Напрями управління ефективністю діяльності підприємства URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Emp/2015_22_1/18KuzPav.htm (дата звернення: 23.05.2021).

20. Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. №2. С. 36-40.

21. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навчальний посібник К.: КНЕУ, 2006. 132 с.

22. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. К. «Знання», 2018. 630 с.

23. Перекрест Т.В. Методологія оцінювання ефективності діяльності підприємства промисловості URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2018_4/files/EC411_25.pdf (дата звернення: 23.05.2021).

24. Перерва П.Г. Економіка підприємства: Підручник Харків: 2005. 691 с.

25. Петриченко К.В. Обґрунтування напрямків підвищення ефективності підприємницької діяльності фірми URL:

http://www.rusnauka.com/15_APSN_2015/Economics/67587.doc.htm (дата звернення: 23.05.2021).

26. Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Захарчин Г.М., Кіндрацька Г.І. та ін. Економіка підприємства: Підручник. 2-ге вид., виправл. Львів: «Магнолія 2006», 2008. 580 с.

27. Проскура К. Соціально-економічна ефективність торговельного підприємства: резерви і шляхи підвищення. Вісник ДВ. 2007. 14 вересня. С.12-17.

28. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: 2-е изд., перераб. и доп. Мн.: ИП «Экоперспектива», 2005. 662 с.

29. Синіговець О.М. Сучасні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vcpi/TPtEV/2015_58/NTU_XPI_58_2015_2.pdf (дата звернення: 23.05.2021).

30. Сідун В.А. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. та доп. К.: Центр навч. літ-ри, 2006. 356 с.

31. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства Львів: ЛБІ НБУ, 2007. 485 с.

32. Тищенко А.Н. Экономическая результативность деятельности предприятий: Монография. Х.: ИД «ИНЖЭК», 2005. 144 с.

33. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Підручник. К.: Каравела, 2018. 416 с.

34. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства: підручник. М.Г. Грещак, В.М. Колот; О.Г. Мендрул та ін.; за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко. 4-те вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2009. 816 с.

ДОДАТКИ

Коваленко

Roman

Vyacheslavovich

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	281	551	
первісна вартість	1001	2690	1654	
Накопичена амортизація	1002	2409	1103	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	432	1339	
Основні засоби:	1010	146112	140939	
первісна вартість	1011	340222	342793	
знос	1012	194110	202054	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
Накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
В ідстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	146825	142829	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	60532	57343	
Виробничі запаси	1101	34739	36422	
Незавершене виробництво	1102	1960	266	
Готова продукція	1103	20515	17084	
Товари	1104	3318	3571	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	44897	41217	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2699	3097	

Продовження дод. А

з бюджетом	1135	7701	10809	
у тому числі з податку на прибуток	1136	2545	746	
з нарахованих доходів	1140	433	408	
із внутрішніх розрахунків	1145	26954	51339	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	266	301	
Поточні фінансові інвестиції	1160		20000	
Гроші та їх еквіваленти	1165	134515	99341	
Готівка	1166			
Рахунки в банках	1167			
Витрати майбутніх періодів	1170	252	337	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
Резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	7311	6163	
Усього за розділом II	1195	285560	290355	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	432385	433184	
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	33878	33878	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	103708	104248	
Додатковий капітал	1410	7657	7657	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	2657	2657	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	157816	170876	
Неоплачений капітал	1425			
Вилучений капітал	1430			
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	305716	319316	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	3373	2539	
Пенсійні зобов'язання	1505			

Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
Резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	3375	2541	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	6272	4775	
за розрахунками з бюджетом	1620	696	922	
за у тому числі з податку на прибуток	1621		159	
за розрахунками зі страхування	1625	1829	1738	
за розрахунками з оплати праці	1630	4013	4187	
за одержаними авансами	1635	39645	32724	
за розрахунками з учасниками	1640			
із внутрішніх розрахунків	1645	39370	36496	
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	14274	15136	
Доходи майбутніх періодів	1665	2312	2542	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	14883	12807	
Усього за розділом III	1695	123294	111327	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	432385	433184	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2019 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	570444	538670
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(468130)	(442819)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	102314	95851
Валовий: збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	18138	21340
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Адміністративні витрати	2130	(22033)	(21363)
Витрати на збут	2150	(10972)	(13091)
Інші операційні витрати	2180	(25214)	(33257)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	62233	49480
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	7719	9542
Інші доходи	2240	16093	15636
Дохід від благодійної допомоги	2241		

Закінчення дод. Б

Фінансові витрати	2250	(4)	(12)
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(13657)	(16195)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	72384	58451
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-16378	-15505
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	56006	42946
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних аютівів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445	540	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	540	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	540	
Сукупний дохід (сума рядків 2350,2355 та 2460)	2465	56546	42946

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	284405	252441
Витрати на оплату праці	2505	99225	93997
Відрахування на соціальні заходи	2510	32804	30804
Амортизація	2515	8743	7719
Інші операційні витрати	2520	61073	74168
Разом	2550	486250	459129

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2020 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	551	769	
первісна вартість	1001	1654	2083	
накопичена амортизація	1002	1103	1314	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1339	112	
Основні засоби:	1010	140939	139324	
первісна вартість	1011	342793	365263	
знос	1012	202054	225939	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	142829	140205	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	57343	84329	
Виробничі запаси	1101	36422	60063	
Незавершене виробництво	1102	266	4666	
Готова продукція	1103	17084	16783	
Товари	1104	3571	2817	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	41217	31733	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами з бюджетом	1130	3097	4481	
	1135	10809	26710	

Продовження дод. В

у тому числі з податку на прибуток	1136	7476	16562	
з нарахованих доходів	1140	408	136	
із внутрішніх розрахунків	1145	51339	20151	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	301	558	
Поточні фінансові інвестиції	1160	20000	20000	
Гроші та їх еквіваленти	1165	99341	122465	
Г отівка	1166			
Рахунки в банках	1167			
Витрати майбутніх періодів	1170	337	691	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	6163	16228	
Усього за розділом II	1195	290355	327482	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	433184	467687	
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	33878	33878	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	104248	104051	
Додатковий капітал	1410	7657	7657	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	2657	2657	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	170876	144004	
Неоплачений капітал	1425			
Вилучений капітал	1430			
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	319316	292247	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2539	10761	
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			

Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	2541	10761	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	4775	17232	
за розрахунками з бюджетом	1620	922	971	
за у тому числі з податку на прибуток	1621	159	140	
за розрахунками зі страхування	1625	1738	1930	
за розрахунками з оплати праці	1630	4187	4224	
за одержаними авансами	1635	32724	94401	
за розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1645	36496	21072	
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	15136	14139	
Доходи майбутніх періодів	1665	2542	1954	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	12807	8756	
Усього за розділом III	1695	111327	164679	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	433184	467687	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2020 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	601959	570444
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(522557)	(468130)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	79402	102314
Валовий: збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Інші операційні доходи	2120	43943	18138
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130		
Адміністративні витрати	2130	(23683)	(22033)
Витрати на збут	2150	(12174)	(10972)
Інші операційні витрати	2180	(58726)	(25214)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	28762	62233
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	1790	7719
Інші доходи	2240	86938	16093

Закінчення дод. Г

Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(6)	(4)
Втрати від участі в капітані	2255		
Інші витрати	2270	(54441)	(13657)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	63043	72384
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-25815	-16378
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	37228	56006
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	362792	284405
Витрати на оплату праці	2505	94969	99225
Відрахування на соціальні заходи	2510	30925	32804
Амортизація	2515	9244	8743
Інші операційні витрати	2520	87435	61073
Разом	2550	585365	486250